

26. september 2019

Redegørelse til Dansk Psykologforening

VEDRØRENDE

Komitéen for Etik

Indholdsfortegnelse

1.	Indledning og opdrag.....	4
2.	Vore overordnede kommentarer	5
3.	Dansk Psykologforening	8
4.	De Ethiske Principper for Nordiske Psykologer	10
5.	Komiteén for Etik (KfE).....	14
5.1	Funktion og sammensætning	14
5.1.1	Funktion	14
5.1.2	Sammensætning	14
5.1.3	Kommentar	14
5.2	Sagsstatistik.....	15
5.3	Sagernes karakter	16
6.	Kompetenceforholdet mellem bestyrelse og KfE i relation til NEP	17
6.1	Kompetencefordelingen i Lovene og Vedtægterne.....	17
6.2	Håndhævelsen af NEP	17
6.3	Bestyrelsens afgørelseskompetence.....	18
6.4	Andre spørgsmål.....	21
7.	Komiteens vedtægter og beføjelser, herunder om der skal foretages ændringer heraf.....	23
7.1	Oversigt	23
7.2	Gennemgang og kommentar	24
7.2.1	Komiteens opgaver (§ 1 og § 3, stk. 2)	24
7.2.2	Konstitution med næstformand, forretningsorden, mødeledelse, suppleanter (§ 2, stk. 1 – 5).....	28
7.2.3	Vederlæggelse af komitéens formand og medlemmer (§5, stk. 5 og 6)	29
7.2.4	Inhabilitet og forfald (§ 2, stk. 10 – 12).	29
7.2.5	Sagsbehandling	31
7.2.6	Afklaring af saglig kompetence (etiksag) og foreløbig fastlæggelse af berørte etiske principper (§ 2, stk. 7 og § 3, stk. 2),.....	31
7.2.7	Fastlæggelse af behandlingsforløb (rådgivningssag/ klagesag) (§ 3, stk. 1, 1. og 3. pkt.).....	32
7.2.8	Beslutningstagnung ved afvisning og realitetsafgørelse (§ 2, stk. 8 og 9)	34
7.2.9	Mødeform/skriftlig behandling (§ 2, stk. 6).....	36
7.2.10	Behandling som rådgivningssag (§3, stk. 3)	36
7.2.11	Behandling som klagesag.....	37
7.2.12	Tavshedspligt og offentlighed (orientering af medlemmer) (§4, stk. 1, 1. pkt., § 4. stk. 5 og 6).....	41
7.2.13	Klagesagens afslutning.....	42
7.2.14	Parternes omkostninger (§ 5, stk. 1 – 4).....	45
8.	Komiteens sagsbehandlingsprocedure samt informationsmateriale	46
8.1	Sagsbehandlingsproceduren	46
8.1.1	Overordnet vurdering	46
8.1.2	Generelle overvejelser ved revision.....	47
8.1.3	Psykolognævnets overvejelser om effektivisering	48
8.2	Informationsmaterialet.....	49
8.2.1	Det nuværende materiale.....	49
8.2.2	Udkast til materiale.....	50

9.	Komiteens konkrete vurderingsgrundlag i forbindelse med sagsbehandling og afgørelsesforslag	52
	Selvom afgørelsen i den enkelte sag nødvendigvis vil bero på en konkret vurdering af samtlige sagens omstændigheder, bør KfE i praksis tilstræbe en rimelig ensartethed i sin anvendelse af principperne i NEP.	54
10.	Komiteens funktion, herunder særligt om komiteen skal være en rådgivende instans eller en instans med sanktionsbeføjelser	54
10.1	Samspillet med den offentlige regulering.....	54
10.2	Om komiteen skal være en rådgivende instans eller en instans med sanktionsbeføjelser	56
10.2.1	Grundlæggende temaer	56
10.2.2	Behovet for etiske regler.....	56
10.2.3	Behovet for selvjustits.....	58
11.	Konkret afgrænsning i forhold til komiteens kompetence og den lovgivning som omfatter psykologer i forbindelse med klager, såsom Psykologloven.....	63
11.1	Psykologlovens ordning.....	63
11.2	Nærmere om Psykolognævnets kompetence.....	65
11.3	Spørgsmål i forhold til KfE	66
12.	Konkret afgrænsning mellem komiteens kompetence og sundhedsjura generelt	67
12.1	Loven om klage- og erstatningsadgang indenfor sundhedsvæsenet	67
13.	Forskellen mellem domstol, tilsynsmyndighed og komiteens kompetenceområde.....	71
13.1	Psykolognævn og Sundhedsvæsenets disciplinærnævn.....	71
13.2	KfE.....	71
13.3	Domstolene	72

1. Indledning og opdrag

Dansk Psykologforening ("DP") har rettet henvendelse til Bruun & Hjejle ("B&H") om udførelse af en ekstern uvildig advokatanalyse.

Opdraget er i indstillingen til DP's bestyrelse motiveret og beskrevet således:

"Det er vurderingen, at der er behov for en advokatanalyse ved en ekstern uvildig advokat som grundlag for en eventuel revision. Dette for at sikre troværdighed om psykologprofessionen og om foreningens etiske arbejde udadtil, ligesom analysen skal anvendes til at sikre kvalitet og ensartethed indadtil, dvs. i komiteens arbejde.

En sådan kvalitetssikring er til en vis grad allerede påbegyndt internt i DP, men der er behov for en ekstern uvildig analyse, som vurderer komiteens ansvarsområder, regelgrundlag og den praksis der foreligger.

DP og Komiteen for Etik har en klar interesse i at:

- (1) Promovere komiteens funktion
- (2) Tydeliggøre komiteens ansvarsområder, herunder forankre det i komiteens vedtægter
- (3) Kvalitetssikre, herunder sikre ensartethed i, komiteens arbejde
- (4) Effektivisere komiteens arbejds- og sagsbehandlingsprocedurer.

Vi forestiller os, at den eksterne advokat analyserer følgende:

- (1) Komiteens vedtægter og beføjelser, herunder om der skal foretages ændringer heraf
- (2) Komiteens sagsbehandlingsprocedure samt informationsmateriale (udkast vedlagt som bilag)
- (3) Komiteens konkrete vurderingsgrundlag i forbindelse med sagsbehandling og afgørelsesforslag
- (4) Komiteens funktion, herunder særligt om komiteen skal være en rådgivende instans eller en instans med sanktionsbeføjelser
- (5) Konkret afgrænsning i forhold til komiteens kompetence og den lovgivning som omfatter psykologer i forbindelse med klager, såsom Psykologloven.
- (6) Konkret afgrænsning mellem komiteens kompetence og sundhedsjura generelt
- (7) Forskellen mellem domstol, tilsynsmyndighed og komiteens kompetenceområde."

B&H har holdt indledende møde den 2. april 2019 med Eva Secher Mathiasen, formand for DP, Lis Ethelberg, konst. dir. for DP og Cornelia B. Persson, juridisk konsulent, cand. jur.

B&H har endvidere holdt møde den 24. april 2019 med Lis Ethelberg, Lisbeth Sten Jensen, formand for Komiteen for Etik (KfE) og Jørgen Andersen, konsulent og sekretær

for KfE, den 21. august 2019 med Eva Secher Mathiasen, Lis Ethelberg og Cornelia B. Persson og den 13. september 2019 med Eva Secher Mathiasen, Lisbeth Sten Jensen, Lis Ethelberg, Jacob Stengaard Madsen, direktør og Jørgen Andersen.

Opdraget omfatter en generel analyse af den bagvedliggende regulering og reglerne for komitéen. Opdraget omfatter ikke gennemgang af KfE's afgørelsespraksis. Analysen er udtryk for B&H's faglige vurderinger.

2. Vore overordnede kommentarer

Dansk Psykologforening har i samarbejde med tilsvarende organisationer i de nordiske lande vedtaget Ethiske Principper for Nordiske Psykologer ("NEP").

Det fremgår af NEP, at de etiske principper forudsættes anvendt i tre sammenhænge, som er "Etisk vejledning til psykologen", "Information til offentligheden" og som "Grundlag for behandling af klager over psykologer"¹.

Foreningens love ("Loven") bestemmer, at medlemmerne er forpligtet til at udøve deres psykologvirksomhed i overensstemmelse med NEP og lov om psykologer, jf. Lovens § 27, stk.1. Med hensyn til håndhævelsen af NEP henviser Loven til de af generalforsamlingen fastsatte vedtægter ("Vedtægterne") for Komitéen for Etik ("KfE").

KfE's opgaver kan overordnet opdeles i generel oplysning og formidling, konkret rådgivning af medlemmer samt behandling af klager over påståede brud på NEP.

Følgen af et indklaget medlems overtrædelse af NEP er kritik, misbilligelse eller eksklusion. Afgørelse om kritik, misbilligelse og eksklusion træffes af bestyrelsen efter indstilling fra KfE, jf. Lovens § 26, stk. 1, litra a og Vedtægternes § 3, stk. 6, litra d - f. Afgørelsen kan indbringes for generalforsamlingen.

Gode grunde taler for vedtagelsen af etiske principper.

En faglig forening kan se som det som en væsentlig opgave at være forum for debat og udvikling af fagets normer, at sætte barren på "rette niveau" og gennem sin egen normering kunne øve indflydelse på samfundets forventninger og eventuelt tillige påvirke den praksis, der udvikler sig ved offentlige nævn og domstole i henhold til lovgivningens skønsprægede standarder.

DP har i opdraget bedt om en analyse af syv spørgsmål. De angår hovedsagelig tre emner:

- Reglerne for KfE's sagsbehandling og grundlaget for KfE's vurdering af sagerne.
- KfE's funktion, og særligt om den skal være rådgivende eller rumme sanktionsbeføjelser.

¹ Dansk Psykologforening, Regelsæt 2018-21, afsnit III. "Brug af principperne"

- Samspillet med de offentlige tilsyns- og klageordninger samt domstolenes virkefelt.

Rollen som klageorgan indebærer stillingtagen til konkret adfærd, og sagens tema kan undertiden angå komplekse fagetiske spørgsmål.

Generelt bør man gøre sig klart, at man i foreningsregi sjældent kan komme 100 % til bunds i sagerne på samme måde som en domstol og til dels et offentligt nævn, at man ikke kan byde på samme procesretssikkerhed som en domstol eller et offentligt nævn med en dommer i spidsen, selvom et juridisk sekretariat kan kompensere, og at selv offentlige nævn ikke byder på samme procesretssikkerhedsgaranti som domstolene. Det gælder om at finde et passende niveau, der har medlemmernes og det omgivende samfunds tillid.

Proceduren bør med de begrænsninger, der nødvendigvis må gælde f.eks. i forhold til muligheden for at oplyse sagen, være egnet til at etablere et kvalificeret grundlag for KfE (og bestyrelsen) til at træffe afgørelse om kritik og eventuelt tillige sanktion på. De afgørelser, som klageorganet træffer, bør træffes under procedurer, der er egnede og forsvarlige, og af parter og omverdenen opleves således. Jo mere man bevæger sig fra det vejledende/retledende til det sanktionerende, jo mere gør hensynet til procesretssikkerhed sig gældende.

Det er vores vurdering, at sagsbehandlingsproceduren ved KfE og i bestyrelsen som foreskrevet i Vedtægterne lever op til, hvad der må betragtes som sædvanlige krav til proceduren ved et sådant foreningsorgan. Vores gennemgang har samtidig identificeret forhold, hvor vi vurderer, at proceduren og beskrivelsen heraf kan optimeres.

På det praktiske plan vil tiltag i form af overladelse af sagsforberedelsen til KfE's juridiske sekretariat, brug af klageformular, nærmere retningslinjer og "tjeklister" for sagsskridt, krav til udformning og udførlig begrundelse af indstillinger og afgørelser samt en klar beskrivelse for omverdenen af sagsprincipper og sagsgang være egnet til at styrke procesretssikkerhed. Initiativer i denne retning er på linje med de overvejelser, der har været fremme med henblik på effektivisering af sagsbehandlingen i Psykolognævnet.

Opdraget rejser særligt spørgsmål om karakteren af KfE's funktion. Om den både skal være rådgivende og rumme sanktionsbeføjelser?

Der kan fremføres gode argumenter for og imod sanktionering af foreningens etiske principper.

For taler navnlig hensyn til konsekvens og disciplin.

Imod taler karakteren af og formålet bag de etiske principper.

Imod taler endvidere de iboende begrænsninger, der er forbundet med foreningsbaseret håndhævelse, herunder procesretssikkerhed. Vores kommentarer til Lovene og

navnlig Vedtægterne illustrerer nogle af de begrænsninger og undertiden dilemmaer, der knytter sig til den nuværende ordning.

To yderligere forhold, som bør indgå i overvejsen, knytter sig til samspillet med de offentlige tilsyns- og klageordninger.

Der er i dag personer, der kan arbejde som psykologer, men ikke omfattes af de nuværende offentlige tilsyns- og klageordninger, da de ikke er autoriserede og dermed ikke omfattes af Psykolognævnets tilsyn, og de eksempelvis arbejder udenfor sundhedsvæsenet og dermed ikke omfattes af Sundhedsvæsenets Disciplinærnævn.

Hvis de pågældende psykologer er medlemmer foreningen, er de underlagt NEP. KfE er tillagt en særlig kompetence til at behandle klager, der indgives af borgere mod ikke-autoriserede psykologer.

Foreningen og professionen har interesse i, at alle psykologer udøver professionen på en forsvarlig måde. Det kan overvejes, om fraværet af en offentlig tilsyns- og klageordning for visse ikke-autoriserede psykologer, indebærer, at KfE's særlige kompetence til at behandle klager mod denne personkreds (§ 1, stk. 1, litra e) allerede af denne grund bør opretholdes. Det kan dog anskues som primært en offentlig interesse og et anlæg for lovgiver at sikre, at der findes et relevant tilsyn og/eller klageordning, og i DP's interesse, at der af hensyn til anseelse, klienter og adfærdsregulering i praksis udøves et relevant offentligt tilsyn og tilsvarende klagesagsbehandling. Dertil kommer, at KfE kun kan udøve beføjelser over for medlemmer.

I relation til samspillet med de offentlige tilsyns- og klageordninger samt domstolens virkefelt kan der endvidere være anledning til at overveje, om der kan forekomme overlap mellem indholdet af NEP og lovgivningens regler, og om der således består en risiko for, at samme brøde kan udløse dobbelt sanktion.

Psykolognævnet anser det uden for sin kompetence at vurdere, om en autoriseret psykolog har overholdt NEP. Sundhedsvæsenets Disciplinærnævn har formentlig samme indstilling.

Tilsvarende arbejder KfE alene på grundlag af NEP. Klager, der ikke angår faglig etik, behandles ikke af KfE.

De offentlige nævns og KfE's kompetencedragning i forhold til fagetik indebærer, at man anvender forskellige regelsæt. De to regelsæt har som udgangspunkt forskelligt fokus og indhold.

Da både lovgivning og NEP omfatter skønsprægede standarder, kan det dog ikke afvises, at kravene i de to regelsæt i praksis ikke altid lader sig adskille. Overlap kan tænkes i den forstand, at samme adfærd vil kunne bedømmes og evt. kritiseres ud fra begge regelsæt.

Samme tankegang er baggrunden for vores opfattelse af, at NEP efter omstændighederne vil kunne påvirke retsudviklingen ved de offentlige nævn og domstole.

Vores analyse af de syv spørgsmål, der stilles i opdraget, leder samlet til den konklusion, at der grundlæggende er to retninger for en revision.

En revision, som viderefører KfE's opgaver med generel oplysning og formidling, konkret rådgivning af medlemmer samt behandling af klager over påståede brud på NEP, men optimerer klagesagsbehandlingen med henblik på at styrke procesretssikkerheden og samtidig vurderer behovet for at afstemme indholdet af de etiske principper med lovgivningens krav. Både for at fokusere de etiske principper på deres særlige formål og undgå risikoen for, at samme brøde kan udløse dobbelt sanktion.

Alternativt, en revision, hvor KfE's opgaver samles om oplysning, formidling og rådgivning, således at funktionen med klagesagsbehandling og sanktionsbeføjelser ikke videreføres.

Foreningens etiske principper kan gives status af anbefalinger. De kan herved indgå i udviklingen af gældende ret. KfE kan fortsat være det organ, der formidler og rådgiver om anbefalingerne.

KfE vil gennem sit virke fortsat opsamle værdifuld viden om praksis, og hvordan faget bør udvikle sig.

Hvis behovet tilsiger mere end formidling og rådgivning, kan det overvejes at lade KfE bibeholde kompetencen til at undersøge og tage stilling til klager i den forstand, at KfE kan udtale, om komitéen på det foreliggende grundlag vurderer, om en anbefaling er fulgt i et konkret tilfælde. KfE kan dermed give en vis "retledning".

En eventuel ændring af det nuværende system bør koordineres med foreningens ansvar i forhold til de Etiske principper for nordiske psykologer.

Det er vores opfattelse, at valget mellem de to retninger er af foreningspolitisk art.

3. Dansk Psykologforening

DP er en forening stiftet på privatretligt grundlag. Foreningens virksomhed er reguleret i foreningens love. De gældende love er vedtaget ved generalforsamlingsbeslutning den 18. marts 2018 (regelsæt 2018-21) ("Lovene").

Generalforsamlingen er foreningens øverste myndighed. Foreningen ledes af bestyrelsen, jf. lovenes § 10, stk. 1, litra a². Bestyrelsens ansvar omfatter ikke de områder, som efter Lovene er henlagt til KfE (§ 10, stk. 1, litra b)³.

Foreningens virksomhed udøves gennem sekretariatet, der ledes af en sekretariatschef.

Foreningens formål er:

- a. At varetage medlemmernes interesser af faglig, økonomisk og ophavsretlig art.*
- b. At fremme interesse for psykologien og forståelsen af dens betydning, arbejde for bedre vilkår for psykologisk forskning og praktisk psykologisk arbejde, og for at uddannelsen, herunder efteruddannelsen, af psykologer holdes på højde med den psykologiske videnskabs resultater.*
- c. At fremme samarbejdet og forståelsen mellem psykologer og andre fag, med hvem der er arbejds- og interessefællesskab.*
- d. At arbejde for at skabe vækst og udvikling gennem psykisk velfærd og trivsel (Lovenes § 2).*

Som medlemmer kan optages personer, der opfylder de i Lovenes § 4 opregnede uddannelseskraav. Personer med en kortere psykologuddannelse kan optages som tilsluttede medlemmer, og de må ikke skilte med medlemskab af Dansk Psykolog Forening eller anvende Dansk Psykolog Forenings bomærke.

Foreningen kan samarbejde med organisationer og institutioner i ind- og udland, som har betydning for psykologien, jf. Lovenes § 3.

Foreningen har i samarbejde med tilsvarende organisationer i de nordiske lande vedtaget Ethiske Principper for Nordiske Psykologer ("NEP").

DP samarbejder med andre europæiske organisationer i regi af the European Federation of Psychologists' Associations ("EFPA"). EFPA har vedtaget en "European Meta-Code of Ethics - Guidance for content of Ethical Codes of member Association" samt en "Model Code".

Lovenes § 27, stk.1, bestemmer, at "[m]edlemmerne er forpligtet til at udøve deres psykologvirksomhed i overensstemmelse med Ethiske Principper for Nordiske Psykologer og lov om psykologer."

² § 10, stk. 1 a, bestemmer: "Bestyrelsen er foreningens højeste myndighed mellem generalforsamlingerne og er ansvarlig for forvaltningen af disses beslutninger."

³ § 10, stk. 1 b, bestemmer: "Undtaget herfra er de områder, som ifølge nærværende love er henlagt til Dansk Psykolog Forenings Komité for Etik ..."

NEP må juridisk betegnes som brancheregler med status af foreningsretligt regelsæt⁴.

Følgen af et medlems overtrædelse af foreningens etiske principper er kritik, misbilligelse eller eksklusion. Afgørelsen om kritik, misbilligelse og eksklusion træffes af bestyrelsen efter indstilling fra KfE, jf. Lovenes § 26, stk. 1, litra a⁵. Afgørelsen kan indbringes for generalforsamlingen af det pågældende medlem.

Det er pålagt generalforsamlingen at fastsætte nærmere regler for håndhævelsen af NEP⁶.

Lovenes § 27, stk. 2 og 3 bestemmer:

”Stk. 2. Med hensyn til håndhævelsen af Etiske Principper for Nordiske Psykologer henvises til vedtægter for Etiknævnet⁷.

Stk. 3. Regler for Dansk Psykolog Forenings Komité for Etiks virksomhed fastsættes af generalforsamlingen efter reglerne om vedtægtsændringer, § 32.”

Generalforsamlingen har senest vedtaget ”Vedtægter for Dansk Psykolog Forenings Komité for Etik (regelsæt 2018–2021) (”Vedtægterne”) og Etiske Principper for Nordiske Psykologer.

4. De Etiske Principper for Nordiske Psykologer⁸

Princippernes karakter, formål og baggrund er omtalt i forordet. Det fremgår:

”Fagetiske principper er en præcisering af den almene etik, der gælder såvel for psykologer som for alle andre mennesker. Gennem deres arbejde kommer psykologer undertiden ud i specielle situationer, som kræver så vanskelige etiske vurderinger, at den almene etik ikke giver tilstrækkelig vejledning. Psykologers arbejdsområder befinder sig ofte i et spændingsfelt mellem afhængighed og autonomi. Det enkelte menneskes integritet og grænser berøres, samtidig med at individets autonomi varetages. Psykologer har derfor i fællesskab formuleret fagetiske principper, hvis formål det er at yde vejledning og støtte for etisk refleksion.

⁴ Jf. Sten Bønsing, Brancheregler og brancheprocess, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2001 (”Bønsing”), s. 13.

⁵ Bestyrelsen kan endvidere vedtage eksklusion af de i Lovenes § 26, stk. 1, litra b og c anførte grunde.

⁶ Bønsing omtaler reguleringen i DP’s Love som ”Et ... meget klart eksempel på hjemmel til vedtagelse af brancheregler er ”Regler for faglig etik for nordiske psykologer”. Iflg. Dansk Psykolog Forenings regelsæts § 22, stk. 1, skal foreningens medlemmer udøve deres psykologivirksomhed i overensstemmelse med foreningens regler om faglig etik, og i § 22, stk. 5, bestemmes det, at regler for etiknævnets virksomhed fastsættes af generalforsamlingen efter reglerne om vedtægtsændringer. Hermed er der taget grundig stilling til problemstillingen”, s. 107.

⁷ Det er oplyst, at det i § 27, stk. 2 (og § 26, stk. 4) anførte ”Etiknævnet” og den i § 27, stk. 3 anførte ”Komité for Etik” er samme organ.

⁸ Det er oplyst, at NEP er under opdatering, og vi har modtaget et udkast med en række ændringsforslag. Vi har foreløbig ikke kommenteret disse forslag.

Den europæiske psykologsammenslutning EFPA (The European Federation of Psychologists' Association) vedtog i 1995 en "MetaCode of Ethics", der har til hensigt at dække alle situationer, som den professionelle psykolog kommer ud for.

Siden midten af 1980'erne har nordiske psykologer haft fælles etiske principper. I 1996-97 er disse blevet omarbejdet i overensstemmelse med EFPA's metakode og ud fra et voksende behov for at udforme de etiske principper på en sådan måde, at de snarere fremmer refleksion over etiske dilemmaer, end de udgør et sæt adfærdsregler.

Disse er organiseret i fire hovedprincipper med uddybende kommentarer under hvert hovedprincip:

- Respekt for klientens rettigheder og værdighed.
- Kompetence.
- Ansvar.
- Integritet.

Principperne er udformet i den hensigt, at de skal:

- Tjene som støtte for nordiske psykologer ved stillingtagen til etiske spørgsmål.
- Beskytte klienter mod uhensigtsmæssig og/eller skadelig intervention.
- Anvise normer for etisk og fagligt forsvarligt samspil mellem psykologer indbyrdes og mellem psykologer og andre faggrupper.
- Være et grundlag for, at tilliden til psykologfaglig professionsudøvelse opretholdes.
- Tjene som grundlag for at udarbejde fagetiske retningslinjer og råd inden for specielle områder."

Om anvendelsesområdet anføres i forordet:

"De fagetiske principper regulerer psykologers faglige virksomhed, der er defineret som "enhver situation, hvor psykologen udøver faglig virksomhed i relation til individ, gruppe eller organisation."

...

Principperne er ... bindende for alle medlemmer af de nordiske psykologforeninger under udøvelse af enhver form for psykologfaglig virksomhed."

Om den nationale forenings ansvar anføres i forordet:

“De nordiske psykologforeninger har ansvar for at skabe betingelser for etisk refleksion og debat blandt medlemmerne bl.a. ved indsats i form af undervisning og rådgivning, og foreningerne forventer af deres medlemmer, at de løbende udvikler deres bevidsthed om etiske spørgsmål.

...

De nordiske psykologforeninger har korrigerende og disciplinære procedurer med henblik på at undersøge og tage stilling til klager over medlemmer⁹.”

Om princippernes anvendelse og terminologi anføres i forordet:

“Principperne er udformet for psykologer. Formuleringerne sigter derfor mod den bedst mulige informationsformidling ved hjælp af psykologisk terminologi. Principperne kan dermed ikke umiddelbart fortolkes ud fra andre faggruppers terminologi og forståelsesrammer, fx som juridiske lovparagraffer.”

Endvidere fremgår af “I. Indledning” bl.a.:

“Psykologers arbejdsopgaver indebærer ofte mulighed for dybtgående påvirkning af andre mennesker. Sådanne arbejdsbetingelser stiller store krav til psykologers etiske bevidsthed og er grunden til, at psykologer har valgt at formulere fagetiske principper. Mange af psykologernes erhvervsmæssige relationer og arbejdsopgaver er imidlertid af en sådan art, at det ikke er muligt at regulere dem ved hjælp af formaliserede regler. Det afgørende bliver derfor den enkelte psykologs etiske bevidsthed, ansvarsfølelse og faglige kvalifikationer. Det er afgørende, at der til stadighed foregår en diskussion om og udvikling af fagetiske principper. Principperne afspejler imidlertid også grundlæggende menneskelige og mellemmenneskelige forhold og har derfor en stabilitet, som ikke alt for let kan påvirkes.”

Det fremgår af “III. Brug af principperne”, at de forudsættes anvendt i tre sammenhænge, som er “Etisk vejledning til psykologen”, “Information til offentligheden” og som “Grundlag for behandling af klager over psykologer”.

Det anføres nærmere:

“III.1

⁹ Medlemmerne af Sveriges Psykologförbund er bl.a. forpligtet til at følge forbundets “yrkesetiska” (professionsetiske) principper, jf. pkt. 2.3. Forbundsstyrelsen kan ekskludere et medlem, der “allvarligt har åsidesatt de yrkesetiska principerna”, jf. 2.5. Forinden høres 3-4 psykologer, hvoraf én kan udpeges af medlemmet. Medlemmet har ret til kontradiktion. Beslutningen kan inden for 3 uger indbringes for forbundskongressen. Etikrådet er forbundsstyrelsens behandlingsorgan i spørgsmål, som angår etik, jf. pkt. 8.1. Etikrådet tjener endvidere til støtte for forbundsmedlemmer i erhvervsetiske spørgsmål og overvejelser. Etikrådet skal på hensigtsmæssig vis følge psykologetikkens udvikling. Etikrådet skal undersøge klager over psykologers professionsetiske adfærd. Ved alvorlig tilsidesættelse af de professionsetiske principper skal Etikrådet overgive sagen til forbundsstyrelsen til prøvelse om eksklusion.

Etisk vejledning til psykologen

Principperne er ment som en støtte til psykologen i dennes daglige arbejde, tænkning og planlægning og i løsningen af etiske problemstillinger. Det er vigtigt at være opmærksom på følgende momenter:

- *Psykologens ansvar må ses i sammenhæng med den professionelle relations karakter og opgavens art.*
- *Uligheden i faglig indsigt og magt vil altid påvirke psykologens professionelle relation til klienter og kolleger. Jo større uligheden er, desto større er psykologens ansvar.*
- *Betydningen af centrale begreber i principperne må udvikles i en løbende diskussion i det faglige miljø.*

...

III.2

Information til offentligheden

Informationsmateriale til offentligheden om psykologiske ydelser bør indeholde oplysninger om psykologers etiske forpligtelser, herunder eventuelle retningslinjer for det aktuelle område.

Ligeledes kan der udarbejdes en generel information til offentligheden om de overordnede etiske principper, som skal sikre professionens faglige etik.

Psykologer giver adækvat oplysning til opdragsgiveren og/eller berørte personer om de etiske principper og de retningslinjer, som gælder for deres arbejde, samt oplysning om klagemuligheder med de forskellige klageinstansers regelgrundlag og adgang til sanktioner.

III.3

Grundlag for behandling af klager over psykologer

Principperne er et grundlag for at tage stilling til klager over psykologer. I vurderingen må der tages hensyn til de etiske dilemmaer, som kan være opstået, og de prioriteringer, psykologen har måttet foretage under den etiske beslutningsproces (se pkt. III.1.3).

En psykolog, som bliver bekendt med, at en kollega i alvorlig grad fraviger de fagets principper, har pligt til at gøre den nationale psykologforening opmærksom på dette."

I sidste afsnit forudsættes medlemmerne at tage aktiv del i håndhævelsen af NEP. Det rejser en særlig problemstilling. At give en orientering forekommer at være forskellig fra at indgive en kollegial klage. Orienteringspligten indebærer, at bestyrelsen må forholde sig til den modtagne orientering. Spørgsmålet omtales i afsnit 6.2 nedenfor.

5. Komitéen for Etik (KfE)

5.1 Funktion og sammensætning

5.1.1 Funktion

KfE er et foreningsorgan med grundlag i DP's Love.

Overordnet kan KfE's opgaver opdeles i generel oplysning og formidling, konkret rådgivning af medlemmer samt behandling af klager over påståede brud på fagetik¹⁰. KfE arbejder på grundlag af NEP¹¹. KfE påser ikke, om lovgivningens krav er iagttaget. KfE's funktion er behandlet nærmere i afsnit 10 nedenfor.

Komitéen er nedsat ved urafstemning efter generalforsamlingen, jf. Lovenes § 8. Komitéen er herved givet samme uafhængige status i forhold til bestyrelsen som foreningens kritiske revisorer¹². Komitéen er således ikke et udvalg nedsat af bestyrelsen.

Reglerne for komiteens virksomhed (KfE's Vedtægter) fastsættes af generalforsamlingen efter lovenes regler om vedtægtsændringer. Reglerne behandles i afsnit 7 nedenfor.

5.1.2 Sammensætning

Komitéen består af en formand og fire andre medlemmer, som alle er kandidatmedlemmer af foreningen, jf. Lovenes § 14, stk. 10 a. Der ses ikke derudover at være krav til komiteens nærmere sammensætning i form af f.eks. bestemte psykologfaglige kompetencer og personer med eller uden autorisation. KfE kan i konkrete sager indhente ekspertbistand. Der er ikke krav om juridisk sagkundskab, men KfE betjenes af et sekretariat med denne kompetence¹³.

Valg til komitéen sker efter samme regler som valg af kandidatmedlemmer til bestyrelsen. Formanden vælges for 3 år ad gangen. Kandidatmedlemmer vælges for 6 år ad gangen, således at der hvert 6. år vælges 2 medlemmer. Der ses ikke at være grænser for det antal gange, som en person kan genvælges.

5.1.3 Kommentar

Som elementer, der understøtter tillid til en institution med beføjelser som KfE kan anføres:

- Uafhængighed
- Betyggende sammensætning
- Kompetence
- Integritet

¹⁰ Opgaverne fremgår af vedtægternes § 1.

¹¹ Jf. Lovenes § 27, stk. 2 og Vedtægternes § 1, stk. 1, § 2, stk. 7, § 3, stk. 2 o § 3, stk. 6, litra d og stk. 7.

¹² Bønsing giver generelt udtryk for den opfattelse, at det forekommer rimeligt og hensigtsmæssigt, at medlemmer af offentlige disciplinærnævn sikres en stor grad af uafhængighed, s. 243ff.

¹³ Sekretariatschefen og andre ansatte kan ikke være medlem af KfE, jf. Lovenes § 20, stk. 4.

KfE har institutionel uafhængighed, og valgreglerne indebærer personel uafhængighed. Valgperiodens længde og adgang til genudnævnelse(r) er faktorer der sædvanligvis indgår i overvejselsen om personel uafhængighed.

Det bør overvejes, om der bør indføres grænser for antal genvalg.

Vedtægterne opstiller ikke særlige kompetencekrav til KfE's medlemmer.

KfE behandler sager i forhold til medlemmer med og uden autorisation. Valgproceduren til nævnet må generelt formodes at tilgodes, at KfE sammensættes af personer, der har medlemmernes tillid.

Det bør overvejes, om der under hensyn til komiteens opgaver bør opstilles krav vedrørende sammensætningen af komitéen, herunder repræsentation af relevante psykologfaglige kompetencer og profiler, f.eks. erhvervsaktiv på fuld tid.

KfE er sammensat af fagets udøvere og forekommer skikket til at bruge NEP i den ånd, de etiske principper er tilblevet, og til at rette fokus mod de fagetiske relevante temaer og dilemmaer.

KfE har ikke en "jurist" som formand eller medlem. I et håndhævende organ kan fraværet af en juridisk kompetence gøre organet mere "sårbart", f.eks. i relation til bevisbedømmelse og stillingtagen til juridisk prægede problemstillinger.

KfE har dog gennem sekretariatet adgang til juridisk sagkundskab.

Det bør overvejes at styrke sekretariatets stilling i sagsbehandlingen, herunder om sagsforberedelsen bør overlades til sekretariatet. Som egnede opgaver for et sekretariat kan anføres at påse kompetencespørgsmål, og om vedtagne procedurer og krav til sagsbehandlingen er overholdt. Det omfatter særlig, om grundlaget for afgørelsen er tilvejebragt i overensstemmelse med procedurerne og udgør et tilstrækkeligt grundlag, og om afgørelsen opfylder de vedtagne formelle krav. Sekretariatet kan endvidere bistå med etablering af videnbank, statistik og udarbejdelse af materialer for sagsbehandlingen.

Habilitetsreglerne i vedtægterne sikrer integritet ved at værne mod konkret inhabilitet. De behandles i afsnit 7.2.4. Habilitetsreglerne adresserer ikke spørgsmål om generel inhabilitet f.eks. pga. uforenelige hverv.

Det bør overvejes at indføre regler om generel inhabilitet og herunder tage stilling til uforenelige hverv, herunder indenfor DP, eller foreningsopgaver.

5.2 Sagsstatistik

KfE har i perioden 2016-2018 haft 37 sager til vurdering og behandling¹⁴.

¹⁴ Kilde: Etiknævnets beretning 2016-18.

Heraf blev 6 sager optaget til behandling. Om deres behandling og udfald fremgår:

1 sag blev afsluttet, fordi klager trak sin klage tilbage.

1 sag blev afsluttet uden kritik, hvor nævnet valgte at give kollegial rådgivning.

2 sager blev afsluttet med kritik. Heraf 1 sag med kritik vedrørende psykologens adfærd, jf. princip II, 1, "Respekt for personens rettigheder og værdighed" og 1 sag med kritik med misbilligelse jf. princip II, 1, "Respekt".

2 sager blev afsluttet med betinget eksklusion med supervision. De vedrørte henholdsvis princippet II, 4, om "Rollekonflikter og udnyttelse", henholdsvis princip II, 1, om "Respekt for personens rettigheder og værdighed".

Om de 31 sager, der ikke blev optaget til behandling fremgår:

12 sager blev returneret til klager med henvisning til andre relevante organer/ myndigheder, da klagen omhandlede autoriserede psykologer.

12 sager blev ikke optaget som egentlige klagesager, da KfE vurderede, at der var tale om generelle henvendelser, der ikke kunne behandles ud fra de etiske retningslinjer.

7 sager blev afvist, da indklagede ikke var medlem af foreningen.

Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid for en klagesag er ca. 1 år¹⁵.

5.3 Sagens karakter

Det fremgår af Etiknævnets beretning, at KfE generelt i videre omfang end tidligere har søgt sagerne belyst gennem dialog. KfE har i 3 tilfælde inviteret indklagede til møde til uddybende afklaring af sagen.

Det er oplyst¹⁶, at sagsbehandlingstiden bl.a. afspejler gentagne høringsrunder pga. fremkomst af nye synspunkter/nye oplysninger. Sagerne vurderes som omfattende. KfEs formand ser gerne sagsbehandlingstiden nedbragt.

Om kompleksiteten anføres i Etiknævnets beretning 2016-18:

"Der ses fortsat en øget kompleksitet i de sager, der indklages for nævnet. Hvor både etiske og juridiske problemstillinger og dilemmaer er centrale. Den juridiske bistand og sekretærhjælp, som nævnet får gennem foreningens sekretariat, er af stor betydning for kvaliteten af nævnets arbejde.

¹⁵ Kilde: Møde den 24. april 2019. I KfE's udkast til vejledning (version 18. januar 2019) angives den gennemsnitlige sagsbehandlingstid som ca. 6 – 12 måneder. Ifølge Årsberetning 2017, s. 9 – 10 var sagsbehandlingstiden for sager afgjort af Sundhedsvæsenets Disciplinærnævnet 15,4 måneder i 2017.

¹⁶ Kilde: Møde den 24. april 2019.

I lighed med sidste periode har nævnet også i denne periode haft en overvægt af sager, hvor rolle og grænseproblematikker har været det centrale. Klagerne har omhandlet sager, hvor psykologen har indgået i privat relation til klienten hvor det private, personlige og professionelle rum er blevet blandet sammen, og relationen derfor er blevet oplevet som uklar og grænseoverskridende, jf. § II.4, integritet, rollekonflikter og udnyttelse¹⁷, s. 39.

Det er oplyst¹⁸, at det undertiden kan fremstå uklart, hvad der klages over. Der anvendes ikke i praksis nogen klageformular, der f.eks. kan "låse klagen fast". Det hænder, at klagen "skifter spor". Selvom sagerne angår fagetik enten i form af et brud på de etiske principper eller en diskutabel etisk praksis, kan de udvikle sig i retning af noget mere juridisk. Hvis en part bistås af en jurist, kan juristens indfaldsvinkel forskyde fokus i sagen fra fra etik til jura¹⁹.

6. Kompetenceforholdet mellem bestyrelse og KfE i relation til NEP

6.1 Kompetencefordelingen i Lovene og Vedtægterne

Udgangspunktet er Lovenes § 10, stk. 1, litra b, hvorefter bestyrelsens ansvar ikke omfatter det område, der efter Lovene er henlagt til KfE. Generalforsamlingen har med hjemmel i Lovenes § 27, stk. 3 vedtaget Vedtægter for KfE. Lovenes § 27, stk. 2 henviser med hensyn til "håndhævelsen" af NEP til Vedtægterne.

Kompetencen til at afgøre en klagesag med kritik og evt. tilkendegive misbilligelse eller foretage eksklusion af et medlem, herunder gøre sanktion om misbilligelse eller eksklusion betinget af supervision, tilkommer bestyrelsen, jf. Lovenes § 26, stk. 1 og Vedtægternes § 3, stk. 6 og 7. Bestyrelsen træffer afgørelse på grundlag af en indstilling fra KfE.

Vedtægterne fastsætter i § 1, stk. 1 KfE's stående "opgaver", og bemyndiger i § 1, stk. 2 bestyrelsen til "i øvrigt" at henlægge "sager til behandling" i KfE.

Udtrykket "sager til behandling" er ikke uddybet, men må formodes kun at angå sager, der vedrører NEP.

KfE kan ved tvivl, om en "opgave" hører under KfE, anmode bestyrelsen om en vurdering, jf. Vedtægternes § 1, stk. 3.

6.2 Håndhævelsen af NEP

Om "håndhævelsen" af NEP over for medlemmerne henviser Lovenes § 27, stk. 2 til Vedtægterne for KfE.

Beskrivelsen af KfE's opgaver i Vedtægternes § 1, stk. 1, omfatter oplysning og rådgivning om NEP samt funktionen som "kollegialt klageorgan" og behandling af "klager

¹⁷ Kilde: Etiknævnets beretning 2016-18, Generalforsamling 2018.

¹⁸ Kilde: Møde den 24. april 2019.

¹⁹ Kilde: Møde den 24. april 2019.

over ikke-autoriserede psykologer". KfE har således ikke kompetence til og anser det følgelig ikke som sin opgave at føre tilsyn med medlemmers overholdelse af NEP, men derimod - i tillæg til sin oplysnings- og rådgivningsopgave - at fungere som "klageorgan" sammen med bestyrelsen, jf. ordlyden af opgavebeskrivelsen. Som klageorgan reagerer KfE på klager.

Lovene indeholder ikke bestemmelser, der pålægger bestyrelsen at føre aktivt tilsyn med medlemmernes overholdelse af NEP.

NEP forudsætter, at de "nordiske psykologforeninger har korrigerende og disciplinære procedurer med henblik på at undersøge og tage stilling til klager over medlemmer". NEP bestemmer endvidere, at en "psykolog, som bliver bekendt med, at en kollega i alvorlig grad fraviger de fagetiske principper, har pligt til at gøre den nationale psykologforening opmærksom på dette." NEP pålægger således et medlem at gøre sin faglige organisation opmærksom på alvorlige brud.

Det er ikke foreskrevet i Lovene eller Vedtægterne, hvordan bestyrelsen reagerer på en sådan henvendelse. Det nærliggende er, at bestyrelsen overgiver henvendelsen til KfE under brug af bemyndigelsen i Vedtægternes § 1, stk. 2. KfE må herefter forholde sig til den. Det fremgår ikke, hvad der gælder, hvis psykologen bag henvendelsen, ikke ønsker at fremtræde som "klager", og om bestyrelsen i dette tilfælde kan betragtes som klager. Der bør overvejes en tydeliggørelse af Vedtægterne.

Det fremgår endvidere ikke, hvad der gælder, hvis bestyrelsen ad anden vej, f.eks. gennem pressen får mistanke om et medlems alvorlige brud på NEP. Det er nærliggende, at bestyrelsen kan overgive sagen til KfE under brug af bemyndigelsen i Vedtægternes § 1, stk. 2.

Ifølge KfE er praksis i dag således, at et enkelt bestyrelsesmedlem kan rejse en kollegial klagesag ved KfE. Det pågældende bestyrelsesmedlem vil af habilitetsårsager ikke kunne deltage i bestyrelsens behandling af en eventuel indstilling fra KfE²⁰.

Der bør overvejes en tydeliggørelse af Vedtægterne for at afklare, hvornår der er tale om en kollegial klage.

6.3 Bestyrelsens afgørelseskompetence

Kompetencen til at foretage eksklusion tilkommer bestyrelsen under ansvar for generalforsamlingen, jf. Lovenes § 26. En sag om mulig eksklusion, der indledes ved KfE, vil således skulle afgøres af bestyrelsen, forudsat KfE skønner, at der er begået en grov overtrædelse af NEP, og afgiver indstilling til bestyrelsen.

Bestyrelsen kan i den situation, hvor man henvender sig til KfE om en konkret sag, siges at indtage en form for "dobbeltrolle", som det organ, der først "anmelder" for-

²⁰ Kilde: Møde den 24. april 2019 og skriftlige kommentarer af 7. august 2019.

holdet og senere skal "afgøre" det. Bestyrelsen kan herved få en særlig interesse i sagen. Værnet for den indklagede ligger primært i, at det er det uafhængige KfE, der undersøger forholdet og evt. foretager indstilling. Værnet ligger endvidere i indklagedes mulighed for at indbringe bestyrelsens afgørelse for generalforsamlingen og yderligere mulighed for i sidste ende at indbringe spørgsmålet for domstolene, jf. afsnit 13.3 nedenfor.

Lovenes § 26, stk. 1 giver som nævnt bestyrelsen kompetence til at foretage eksklusion efter indstilling fra KfE. Hvis forholdet er af mindre alvorlig karakter, kan bestyrelsen i stedet udtrykke sin misbilligelse, jf. Lovenes § 26, stk. 2. Bestyrelsen kan gøre en sanktion betinget, jf. lovenes § 26, stk. 3. Bestyrelsen kan med kvalificeret flertal vælge at offentliggøre misbilligelsen, jf. Lovenes § 26, stk. 5.

Ifølge Vedtægternes § 1, stk. 4 indstiller KfE til bestyrelsen, hvis der skal udtrykkes kritik eller foranstalles sanktioner over for medlemmer med henblik på afgørelse (jf. § 3, stk. 6).

Ifølge Vedtægternes § 3, stk. 6, litra d-f kan KfE:

"d. Beslutte at anbefale bestyrelsen at afgøre sagen med kritik af indklagede med henvisning til bestemte etiske principper.

e. Beslutte at anbefale bestyrelsen at afgøre sagen med kritik af indklagede samt anbefaling til bestyrelsen af at tilkendegive misbilligelse.

f. Beslutte at anbefale bestyrelsen at afgøre sagen med kritik af indklagede samt anbefaling til bestyrelsen af at ekskludere vedkommende. Hvis det skønnes tilstrækkeligt, kan Dansk Psykolog Forenings Komité for Etik anbefale bestyrelsen at gøre eksklusionen betinget."

Ifølge Vedtægternes § 4, stk. 6 sker KfE's orientering af medlemmerne om principielle afgørelser i anonymiseret form.

Vedtægterne er vedtaget af generalforsamlingen efter reglerne om vedtægtsændringer i Lovenes § 32, og må anses for del af Lovene.

Det bør overvejes at "samordne" de nævnte bestemmelser i Lovenes § 26, stk. 2 og 5 og Vedtægternes § 3, stk. 6, litra d-f og § 4, stk. 6.

Den generelle procedure for eksklusion er nærmere beskrevet i Lovenes § 26, stk. 2, 1. pkt. Bestyrelsen skal give det pågældende medlem lejlighed til mundtligt eller skriftligt at fremføre sine synspunkter. Bestemmelsen må læses i sammenhæng med Vedtægternes § 3, stk. 8, der bestemmer, at beslutninger og anbefalinger, der videresendes til bestyrelsen, skal forelægges parterne til udtalelse forinden.

Ifølge Vedtægternes § 3, stk. 7, er bestyrelsens opgave at vurdere, "om der er sammenhæng mellem de forhold, der er klaget over, de etiske principper, der indgår i Komitéens vurdering og den indstillede sanktion, og træffe afgørelse på baggrund heraf."

Da partshøringen forudsættes at ske inden sagens overgivelse til bestyrelsen, synes det endvidere forudsat, at bestyrelsen træffer afgørelse på det grundlag, der modtages fra KfE.

Der ses ikke at være taget stilling til, om bestyrelsen skal træffe sin afgørelse på grundlag af samtlige akter i sagen eller de akter, som KfE måtte udvælge som relevante.

I dagsorden til DP's generalforsamling i 2018 (forslag 5.16) anføres, at "[b]estyrelsen er enig i, at bestyrelsen ikke skal have tilstillet alt materiale i sagen, da bestyrelsen ikke skal inddrages i sagsbehandlingen af etiksagen."

Det er oplyst, at KfE i praksis tilstiller bestyrelsen et forslag til afgørelse, og at forslaget sædvanligvis er kortfattet.

Bestyrelsens opgave er i Vedtægterne beskrevet som en begrænset opgave, der består i at vurdere sammenhæng mellem det indklagede forhold, det anvendte etiske princip og udmålingen af sanktion. Det synes forudsat, at bestyrelsen skal lægge de faktiske omstændigheder til grund, som KfE har fundet.

Med henblik på bestyrelsens vurdering af "sammenhæng" bør bestyrelsens afgørelsesgrundlag omfatte en fremstilling af "de forhold, der er klaget over", af de faktiske omstændigheder, som KfE har fundet godtgjort, af de "etiske principper" som KfE har vurderet som relevante og baggrunden herfor, samt KfE's vurdering af, at de etiske principper ikke er fulgt og vurdering og udmåling af den indstillede sanktion. Der bør redegøres for de overvejelser, som fører frem til indstillingen, herunder komitéens overvejelser om rette etiske adfærd i situationen.

Det er af hensyn til bestyrelsens forståelse og yderligere betryggelse nærliggende, at sagsfremstillingen indeholder eller ledsages af en oversigt over de konkrete sagsskridt. Det kan være praktisk, at oversigten indgår i det materiale, som parterne høres over i medfør af § 3, stk. 8.²¹

Til inspiration kan nævnes følgende uddrag af overvejelser, som er pågået i relation til Psykolognævnet, og som i øvrigt gengives i afsnit 8.1.3 nedenfor:

- Sikre en ensartet fremstilling af alle sager. Afgørelsens resultat skal afspejles i lignende sager, så det sikres, at nævnets ensartede praksis altid fremstår tydeligt. Det skal altid fremstå klart og præcist, hvad der i en konkret sag har ført til ingen kritik, kritik eller alvorlig kritik. En afgørelse skal altid besvare: Hvad er nævnets kompetence? Hvad er altid til prøvelse? Hvilke forhold har været

²¹ KfE's udkast til procedurebeskrivelse indeholder en generel oversigt over sagsskridt i klagesager. Udkastet kommenteres i afsnit 8.2.2 nedenfor.

til prøvelse i den konkrete sag? Hvad siger loven og hvad er nævnets praksis? Hvad er begrundelsen for afgørelsens resultat og virkningen af det?²²

Spørgsmålet om grundlaget for bestyrelsens prøvelse har naturligt sammenhæng med kravet om begrundelse i den forstand, at det vil være nærliggende, at den endelige afgørelse ligeledes indeholder de opregnede elementer med den modifikation, at afgørelsen er baseret på NEP og ikke lovgivningen. Spørgsmålet er endvidere behandlet i afsnit 7.2.13.3 nedenfor. Det vil formentlig forekomme i praksis, at en part i en sag, der er forelagt bestyrelsen, udover sin evt. udtalelse i henhold til Vedtægternes § 3, stk. 8, også vil søge at påvirke bestyrelsen, f.eks. ved henvendelse direkte til bestyrelsen. Det kan efter omstændighederne føre til fornyet sagsbehandling i KfE og herunder ny partshøring.

Det bør overvejes at regulere bestyrelsens opgave nærmere i Vedtægterne, herunder omfanget af bestyrelsens prøvelse, grundlaget og fremgangsmåden²³.

Det kan præciseres, hvilke nærmere krav, der stilles til indstillingens indhold og afgørelsen, og hvilke akter fra sagen, som bestyrelsen rutinemæssigt skal modtage eller efter anmodning kunne tilgå som led i sin prøvelse, uden at bestyrelsen derved inddrages i sagsbehandlingen.

6.4 Andre spørgsmål

KfE er etableret som et (af bestyrelsen) uafhængigt foreningsorgan med vedtægtsbestemte opgaver. Hensigten er formentlig en klar placering af ansvaret for etik hos et dertil særlig udvalgt organ, at værne om fagligheden, at skærme undersøgelsen af klagesager mod risiko for "politisk" indblanding og muligvis principielle overvejelser om ikke at gøre etik genstand for politisk diskussion.

De opgaver, som Vedtægterne tillægger KfE, omfatter ikke selve fastsættelsen/vedtagelsen af NEP. NEP og ændringer heri vedtages af generalforsamlingen. Det er i betragtning af princippernes betydning naturligt, at fastsættelsen/vedtagelsen af NEP er et anliggende for generalforsamlingen. KfE's erfaringer kan inddrages af bestyrelsen som led i det forberedende arbejde.

For så vidt det herved er bestyrelsen, der forudsat generalforsamlingens godkendelse, sætter "retningen" for NEP og fagetikkens udvikling, kan det overvejes at foretage en nærmere regulering af bestyrelsens rolle i opgaven med information om NEP, der efter Vedtægternes § 1 a og b, henhører under KfE²⁴.

²² "Psykolognævnets første hele år i Ankestyrelsen", kilde: Ankestyrelsens hjemmeside.

²³ I udkast til vejledning (version 18. januar 2019) anføres bl.a., at bestyrelsen også påser, at der er den fornødne gennemsigtighed og tydelighed i afgørelsen, jf. afsnit 8.2.2 nedenfor.

²⁴ Vedtægternes § 4, stk. 5 beskriver informationsopgaven nærmere: "Dansk Psykolog Forenings Komité for Etik skal orientere medlemmer af Dansk Psykolog Forening om principielle afgørelser samt løbende holde disse orienteret om etiske problemstillinger af almen interesse. Dansk Psykolog Forenings Komité for Etik skal i den årlige beretning redegøre for rådgivning og vejledning til medlemmerne."

Opgaven med information og formidling af NEP både i forhold til medlemskredsen og offentligheden er en væsentlig opgave. Det kan derfor overvejes at tydeliggøre, hvilke beføjelser bestyrelsen har vedrørende eksempelvis fastsættelse af en politik for information og formidling samt rammerne.

Der kan endvidere være et behov for bestyrelsen for at kunne udtale sig over for offentligheden om psykologers virke og fagetik, herunder i relation til verserende sager ved offentlige nævn og domstole, der har fundet vej til pressen.

Det klare udgangspunkt må være, at bestyrelsen kun udtaler sig i generelle vendinger, dvs. om hvad der gælder generelt, og undlader at kommentere sager, der verserer ved KfE, eller som vil kunne indbringes for KfE.

Udtalelser bør ske under hensyntagen til KfE's uafhængige stilling og bestyrelsens egen rolle ved afgørelsen af klagesager.

Udtalelser bør derfor ikke kommentere verserende klagesager for KfE.

Udtalelser om sager ved andre fora bør afvente endelig afgørelse/dom²⁵. De bør ligesom udtalelser om sager, der i øvrigt rejses i medierne, ikke kommentere konkrete forhold, som vil kunne indbringes for KfE.

I betragtning af betydningen af information og kommunikation overfor offentligheden bør det overvejes at regulere spørgsmålet om bestyrelsens henholdsvis KfE's ansvar og

²⁵ Jf. herved bestemmelsen i Retsplejelovens § 1017, stk. 2, nr. 3 og princippet heri. § 1017, stk. 2 lyder således: "Med bøde eller med fængsel indtil 4 måneder straffes den, som i tale eller skrift, beregnet på at virke i en videre kreds, forsætlig eller ved grov uagtsomhed:

- 1) giver væsentlig urigtig meddelelse om en straffesag, der endnu ikke er endeligt afgjort eller bortfaldet,
- 2) lægger hindringer i vejen for sagens oplysning eller
- 3) så længe endelig dom i en straffesag ikke er afsagt, fremsætter udtalelser, der er egnet til på ufor-svarlig måde at påvirke dommerne, domsmændene eller nævningerne med hensyn til sagens afgørelse."

Bestemmelsen er behandlet i Rigsadvokatens notat af 24. september 2015 i relation til udtalelser fremsat af medlemmer af Folketinget i forbindelse med domfældelse af en navngiven person. Notatet indeholder bl.a. følgende sammenfatning: "Sammenfattende må det [...] antages, at formålet med bestemmelsen i retsplejelovens § 1017, stk. 2, nr. 3, er at varetage hensynet til tiltalte, herunder den pågældendes uskyld, samt hensynet til domstolens virke, navnlig derved at lægdommere ikke påvirkes på uforsvarlig vis, inden der er afsagt endelig dom.

Det må i den forbindelse som anført desuden antages, at hensynet til ytringsfriheden skal indgå ved vurderingen af, om bestemmelsen er overtrådt, og at dette hensyn må tillægges relativ betydelig vægt, når der er tale om anliggender af stor offentlig interesse."

opgaver vedrørende information og kommunikation til offentligheden nærmere i Vedtægterne og for så vidt angår kommunikation, der udgår fra KfE, i komitéens forretningsorden.

Et særligt spørgsmål er, hvilken betydning det bør have for medlemskabet af DP, at et medlem i relation til udøvelsen af psykologvirksomheden er blevet kritiseret eller genstand for alvorligere sanktion, ved de offentlige nævn eller domstolene for manglende overholdelse af psykologloven eller anden relevant lovgivning.

Opgaven med sådan håndhævelse er ikke henlagt til KfE, og må anses for at henhøre under bestyrelsens generelle ansvar.

Der ses ikke i dag at være en proces for gensidig orientering mellem KfE og de offentlige nævn i lighed med orienteringspligten mellem Psykolognævnet og Sundhedsvæsenets Disciplinærnævn. Da alvorlige sager for de offentlige nævn offentliggøres, vil DP og KfE ad denne kanal kunne holde sig orienteret.

7. Komiteens vedtægter og beføjelser, herunder om der skal foretages ændringer heraf

7.1 Oversigt

Vedtægterne²⁶ indeholder bestemmelser om følgende emner:

- Komiteens opgaver dvs. de områder der efter lovene er henlagt til KfE og nærmere grænsedragning i forhold til bestyrelsens ansvar (§ 1, § 3, stk. 1, 2. pkt. og § 3, stk. 2).
- Konstitution med næstformand, forretningsorden, mødeledelse, suppleanter (§ 2, stk. 1 – 5).
- Vederlæggelse af komitéens formand og medlemmer (§5, stk. 5 og 6).
- Inhabilitet og forfald (§ 2, stk. 10 – 12).
- Sagsbehandling, herunder
- Afklaring af saglig kompetence (etiksag) foreløbig fastlæggelse af berørte etiske principper (§ 2, stk. 7 og § 3, stk. 2),
- Fastlæggelse af behandlingsforløb som rådgivningssag eller klagesag (§3, stk. 1, 1. og 3. pkt.)
- Beslutningstagning og quorum ved afvisning og realitetsafgørelse (§ 2, stk. 8 og 9)
- Behandlingsform (møde og telefonmøde, skriftligt grundlag) (§ 2, stk. 6)
- Behandling som rådgivningssag (§3, stk. 3).
- Behandling som klagesag:
 - Høring af indklagede (§3, stk. 4)
 - Sagens oplysning (§3, stk. 5, jf. § 2, stk. 7)
 - Inddragelse af særlig sagkundskab (§2, stk. 13)
 - Partsaktindsigt (§4, stk. 2)
 - Kontradiktion (§3, stk. 8)

²⁶ Vedtægter for Dansk Psykolog Forenings Komité for Etik (regelsæt 2018–2021).

- Parternes adgang til foretræde, evt. med bisidder (§4, stk. 3 og 4)
- Tavshedspligt og (fravær af) offentlighed (orientering af medlemmer) (§4, stk. 1, 2 og 6).
- Klagesagens afslutning:
 - KfE's vurdering og beslutning (§3, stk. 6).
 - KfE's indstilling til bestyrelsen (§ 3, stk. 7, 1. pkt.).
 - Bestyrelsens vurdering og afgørelse (§ 3, stk. 7, 2. pkt.).
- Omkostninger (§5, stk. 1 – 4).
- Orientering af medlemskredsen (principiell praksis, etiske problemstillinger af almen interesse, KfE's virksomhed) (§ 4, stk. 5, jf. § 1, stk. 1, litra b, og stk. og 6).

Enkelte vedtægtsbestemmelser indeholder kompetencer og pligter for bestyrelsen:

- Bestyrelsen kan henlægge sager til KfE, jf. §1, stk. 2.
- KfE kan anmode bestyrelsen om en vurdering ved tvivl om en opgave henhører under KfE, jf. §1, stk. 3.
- § 3, stk. 7 fastlægger bestyrelsens opgave ved afgørelse om sanktion, jf. herved Lovenes § 26.
- § 4, stk. 1, 2. pkt. pålægger bestyrelsen tavshedspligt.

7.2 Gennemgang og kommentar

7.2.1 Komitéens opgaver (§ 1 og § 3, stk. 2)

Vedtægternes § 1 bestemmer:

”§ 1. Komitéens opgaver er følgende:

a. At udbrede kendskabet til de nordiske etiske principper for psykologer²⁷.

b. At øge bevidstheden i medlemskredsen om de etiske dilemmaer, som knytter sig til forskellige faglige funktioner, som psykologer udfører.

c. At tilbyde rådgivning til medlemmer i forhold til etiske aspekter i en klagesag over psykologen i Psykolognævn og Sundhedsvæsenets Disciplinærnævn.

d. At fungere som kollegialt klageorgan, dvs. ved behandlingen af tvister, hvor psykologer klager over psykologer.

e. At behandle klager over ikke-autoriserede psykologer.

²⁷ Det er oplyst på møde den 24. april 2019, at NEP er grundlaget for KfE's virke som oplysende, rådgivende og klagebehandlende organ. KfE udvikler og anvender således ikke "egne" etiske principper. Der sker i samarbejde med de nordiske foreninger løbende en udvikling af de nordiske principper.

f. At rådgive medlemmer, der ønsker en udredning af de etiske forhold i sager, forelagt Psykolognævnet og Sundhedsvæsenets Disciplinærnævn, tilbydes en dialog herom i form af en konsultation med Dansk Psykolog Forenings Komité for Etik.²⁸

Stk. 2. I øvrigt kan bestyrelsen for Dansk Psykolog Forening henlægge sager til behandling i Dansk Psykolog Forenings Komité for Etik.

Stk. 3. Er der tvivl om, hvorvidt en opgave hører under Dansk Psykolog Forenings Komité for Etik, kan Komitéen anmode bestyrelsen om en vurdering.

Stk. 4. Komitéen indstiller til bestyrelsen, hvis der skal udtrykkes kritik eller foranstaltes sanktioner over for medlemmer med henblik på afgørelse (jf. § 3, stk. 6)."

KfE's funktion og kompetencer i forhold til de offentlige nævn er behandlet nærmere i afsnit 10.1 nedenfor.

Til de enkelte bestemmelser bemærkes:

Til § 1, stk. 1, litra a og b

Et af komitéens formål er som nævnt oplysende virksomhed (udbrede kendskabet til NEP og øge bevidstheden hos medlemmerne om etiske dilemmaer), jf. § 1, stk. 1 litra a og b. Den nærmere opgavevaretagelse er beskrevet relativt kortfattet (orientere om principielle afgørelser, løbende orientering om etiske problemstillinger af almen interesse, årligt redegøre for rådgivning og vejledning til medlemmerne i årsberetningen), jf. § 4, stk. 5.

Det er nærliggende at forstå opgaven i § 1, stk. 1, litra a som en formidlingsopgave, der rækker udover medlemskredsen og såvel omfatter potentielle brugere af rådgivningsydelser og psykologers professionelle samarbejdsparter som offentligheden. Formidlingsopgaven får derved tillige karakter af samfundsopgave.

Hvis opgaven ønskes prioriteret, kan det overvejes at udbygge beskrivelsen af opgavevaretagelsen i litra a og b. Det kan angives, hvorledes opgaven nærmere bør løses i forhold til de forskellige målgrupper. Herunder indhold og bearbejdning af sagsstatistik og omtale af KfE's arbejde i årsberetning med henblik på både generel formidling og læring. Endvidere tiltag i form af yderligere vejledninger, pjecer, nyhedsbreve, presmeddelelser og andet informationsmateriale, informationskampagner, efteruddannelses- og andre kurser, herunder e-learning.

Som påpeget i afsnit 6.4 foran kan der være anledning til samtidig at overveje bestyrelsens rolle.

Til § 1, stk. 1, litra c og f

²⁸ Bestemmelsens tekst er ikke helt klar.

Det er oplyst²⁹, at bestemmelsen i litra c (og tilsvarende litra f nedenfor) formentlig har sit udspring i DP's virke som fagforening.

Et medlem kan søge rådgivning hos KfE. Rådgivningen er knyttet op på etiske aspekter/forhold i sager ved de offentlige nævn, jf. litra c og f.

Det er vores forståelse, at den rådgivning, som omtales i § 1 c og f i praksis sjældent efterspørges, og at litra c og f i praksis ikke benyttes. KfE har ikke kompetence til at optræde som partsrepræsentant i offentlige nævnssager.

Det er vores forståelse, at rådgivning for det meste ydes i andre situationer, og at adgangen til rådgivning i praksis er videre³⁰. Det bør overvejes at målrette bestemmelserne mod den rådgivning, der i praksis tilbydes, og udelade opgaver, der i praksis ikke forekommer.

Litra c henvender sig til medlemmer, der er indklaget for et af de offentlige nævn. Det vil oftest være et medlem, der er autoriseret. Rådgivningen må antages at angå "etiske aspekter" forstået som NEP, som det pågældende nævn ikke beskæftiger sig med, jf. Psykolognævnets vejledende retningslinjer, pkt. 3.3³¹. Det fremgår ikke i hvilken form rådgivningen ydes. Det er oplyst, at KfE ikke afgiver udtalelser om NEP til et medlem, der eventuelt måtte anmode herom, f.eks. med henblik på sit forsvar i en nævnssag, der angår et konkret tilfælde, hvor grænsen mellem et etisk princip og lovgivningens pligter kan være uskarp.

Det er oplyst, at litra f er et tilbud til medlemmer, der har modtaget en afgørelse ved et offentligt nævn. Tilbuddet omfatter frivillig rådgivning i forhold til NEP/etiske aspekter af afgørelsen. KfE forholder sig derimod ikke til afgørelser i sager afgjort ved de offentlige nævn.

Hvis det i praksis kan forekomme, at der parallelt med en nævnssag mod psykologen klages til KfE over samme adfærd (på grundlag af NEP), kan KfE i princippet komme i den situation, at man allerede har rådgivet den indklagede psykolog eller den klagende psykolog efter § 1, stk. 1, litra c eller f. Det må i denne situation som i andre tilfælde, hvor KfE har ydet rådgivning i en sag, der senere gøres til genstand for en klage til KfE, antages, at det medlem af KfE, der har rådgivet, ikke kan deltage i behandlingen af klagesagen, jf. endvidere afsnit 7.2.4 nedenfor. Det bør overvejes at regulere spørgsmålet.

Den senere i Vedtægternes § 3, stk. 1 omtalte "rådgivningssag" synes at angå en anden situation og snarere referere til en smidig og pædagogisk måde at løse en klage på af den karakter, som omfattes af KfE's kompetence efter § 1, stk. 1, litra d og e.

²⁹ Møde den 24. april 2019.

³⁰ Komiteens formand udtaler i interview til Psykolog Nyt nr. 2, 2013: "Det tilføjes ganske vist, at rådgivningen sker i forbindelse med klagesager, men i realiteten er det bredt helt ud og gerne koblet op på de dilemmasituationer, man som psykolog ikke undgår at løbe ind i", s. 13f.

³¹ Det må antages, at Sundhedsvæsenets Disciplinærnævn i praksis indtager samme standpunkt.

Der kan overvejes en sproglig tydeliggørelse af § 1, stk. 1, litra f.

Til § 1, stk. 1, litra d og e

Litra d bestemmer, at KfE har til opgave at fungere som "kollegialt klageorgan, dvs. ved behandlingen af tvister, hvor psykologer klager over psykologer."

Personkredsen i litra d, "tvister, hvor psykologer klager over psykologer" forstås naturligt som medlemmer, der har titlen psykolog. Litra d skelner ikke mellem autoriserede og ikke-autoriserede medlemmer.

Litra e bestemmer, at KfE har til opgave at behandle "klager over ikke autoriserede psykologer".

Litra e er således begrænset til ikke-autoriserede medlemmer. Det er oplyst³², at bestemmelsen tilsigter at undgå behandling i KfE af en sag, der allerede har været behandlet i de offentlige nævn.

Den personkreds, der kan indgive en klage efter litra e, er ikke beskrevet. Det kan overvejes at tydeliggøre den klageberettigede personkreds.³³

Vedtægterne beskriver ikke nærmere hvilken adfærd, der kan klages over i litra d og e.

Udgangspunktet kunne umiddelbart tænkes at være anvendelsesområdet for NEP, der gælder "under udøvelse af enhver form for psykologfaglig virksomhed" og regulerer "enhver situation, hvor psykologen udøver faglig virksomhed i relation til individ, gruppe eller organisation" og endvidere i "arbejds-mæssige situationer, hvis indhold ikke umiddelbart kan karakteriseres som psykologfaglig virksomhed, men som udøves af psykologer og bygger på færdigheder opnået gennem psykologuddannelsen."

Psykolognævnet fører tilsyn med autoriserede psykologers "faglige virksomhed" og "egnethed til udøvelse af hvervet", uanset ansættelsessted og hvad psykologen arbejder med³⁴. Nævnet skelner mellem faglig virksomhed uden for og inden for sundhedsområdet.

Beskrivelsen i NEP, der som nævnt også omfatter "arbejds-mæssige situationer, hvis indhold ikke umiddelbart kan karakteriseres som psykologfaglig virksomhed, men som udøves af psykologer og bygger på færdigheder opnået gennem psykologuddannelsen", giver indtryk af et videre område end Psykolognævnets tilsynsområde.

³² Møde den 24. april 2019.

³³ I KfE's udkast til vejledning anføres, at komitéen behandler klager fra borgere over en ikke-autoriseret psykolog og klager fra en psykolog over både autoriserede og ikke-autoriserede psykologer. Begge psykologer skal være medlem af DP. Udkastet til vejledning kommenteres i afsnit 8.2.2 nedenfor.

³⁴ Psykolognævnets vejledende retningslinjer, punkt, 3.1. Psykolognævnets kompetence er nærmere beskrevet i afsnit 11.2 nedenfor.

Det kan overvejes at foretage en nærmere fastlæggelse af anvendelsesområdet.

Det bør overvejes at præcisere anvendelsesområdet for litra d ("tvister, hvor psykologer klager over psykologer") i forhold til den situation, hvor en psykolog bliver bekendt med, at en kollega i alvorlig grad fraviger de fagetiske principper, og psykologen derfor har pligt til at gøre den nationale psykologforening opmærksom på dette, som omtalt i afsnit 6.2 foran.

Til § 1, stk. 2 – 4.

Bestemmelserne er kommenteret i afsnit 6.1 og 6.3 ovenfor.

7.2.2 *Konstitution med næstformand, forretningsorden, mødeledelse, suppleanter (§ 2, stk. 1 – 5)*

Vedtægternes § 2, stk. 1-5, bestemmer:

"§ 2.

Komiteén består af 1 formand og 4 andre medlemmer. Komiteén fastsætter selv sin forretningsorden med de forbehold, der er nævnt nedenfor³⁵.

Stk. 2. Formanden indkalder til møde, så ofte det findes påkrævet, dog mindst to gange årligt. Formanden leder møderne.

Stk. 3. Komiteén konstituerer sig med næstformand efter hver generalforsamling.

Stk. 4. Ved formandens forfald overtager næstformanden dennes funktioner.

Stk. 5. Suppleanterne deltager i Komiteéns møder med taleret, men uden stemmeret."

Bestemmelserne forekommer sædvanlige.

Det er oplyst, at komiteén ikke har fundet det nødvendigt med en egentlig forretningsorden. Komiteén har udarbejdet udkast til en procedurebeskrivelse, der behandles i afsnit 8.2.2 nedenfor.

Der bør bl.a. af hensyn til medlemmerne og offentligheden udarbejdes en detaljeret forretningsorden. Forretningsordenen kan udover sædvanlige bestemmelser om KfE's arbejdsgange, herunder om dagsorden og materiale til komiteéns møder og mødereferat, og om proceduren for sagsbehandlingen bl.a. indeholde en nærmere beskrivelse af sekretariatets varetagelse af sine opgaver.

Der kan efter behov optages andre bestemmelser, der kan være praktiske ved planlægningen af komiteens arbejde hen over året, f.eks. beretning.

³⁵ Bestemmelsen må forstås sådan, at forretningsordenen ikke må stride mod Vedtægterne.

Den i udkast foreliggende vejledning, der gennemgås i afsnit 8.2.2 nedenfor, beskriver en lang række af de forhold, der kan indgå i forretningsordenen.

7.2.3 Vederlæggelse af komitéens formand og medlemmer (§5, stk. 5 og 6)

Vedtægternes § 5, stk. 5 og 6 bestemmer:

”Stk. 5. Hvervet som medlem af Komitéen er ulønnet, dog kan der af foreningen tillægges medlemmerne erstatning for udlæg og – i særlige tilfælde – for tabt arbejdsfortjeneste.

Stk. 6. Formanden for Dansk Psykolog Forenings Komité for Etik honoreres i overensstemmelse med reglerne for honorering af bestyrelsesmedlemmer i foreningen, jf. Dansk Psykolog Forenings love, § 10, stk. 7.”

Vi har ikke synspunkter på spørgsmålet om vederlæggelse, der beror på foreningens almindelige politik.

7.2.4 Inhabilitet og forfald (§ 2, stk. 10 – 12).

§ 2, stk. 10 bestemmer:

”Stk. 10. Et medlem kan ikke deltage i behandlingen af sager, hvis vedkommende har tætte personlige eller privatøkonomiske relationer til klager eller indklagede.”

Habilitetsbestemmelsen rummer det essentielle i inhabilitet. En bestemmelse om habilitet vil almindeligvis være udbygget og rumme en generel bestemmelse, om at der ikke i øvrigt foreligger omstændigheder, som er egnede til at vække tvivl om vedkommendes upartiskhed, jf. forvaltningslovens § 3 nr. 5. Det er endvidere nærliggende at regulere proceduren for behandling af mulig inhabilitet, herunder pligt til at oplyse formanden eller komitéen om en konkret relation, og om den pågældende selv kan deltage i sagens afgørelse.

Til inspiration vedrørende inhabilitet kan peges på bestemmelsen i § 13 i Psykolognævnets forretningsorden³⁶.

KFE's udkast til vejledning (version 18. januar 2019), der behandles i afsnit 8.2.2 nedenfor, forudsætter, at forvaltningslovens bestemmelser om inhabilitet finder anvendelse.

³⁶ § 13 bestemmer:

”Stk. 1. Psykolognævnets medlemmer er omfattet af reglerne i forvaltningslovens §§ 3-6 om inhabilitet.
Stk. 2. Medlemmer af Psykolognævnet har pligt til at gøre formanden for Psykolognævnet opmærksom på forhold, som kan bevirke inhabilitet. Meddelelse herom skal gives til formanden i så god tid før et møde i Psykolognævnet, at en stedfortræder for medlemmet kan deltage i behandlingen af sagen. Formanden for Psykolognævnet træffer afgørelse om et medlems inhabilitet.
Stk. 3. Såfremt der på et møde opstår tvivl om et medlems habilitet, træffer Psykolognævnet afgørelse om spørgsmålet.”

Da hverken DP eller KfE må anses for omfattet af forvaltningsloven, er spørgsmålet, om der i øvrigt kan være anledning til at overføre forvaltningslovens bestemmelser helt eller delvis på KfE's sagsbehandling.

Forvaltningsloven indeholder udover bestemmelser om inhabilitet bl.a. bestemmelser om vejledning og repræsentation, partens aktindsigt og om udsættelse af sagen, parts-høring, begrundelse og tavshedspligt. Spørgsmålet om overførsel af bestemmelser/principper fra forvaltningsloven bør afklares i Vedtægterne og evt. reguleres nærmere i forretningsordenen. Det er vores vurdering, at forvaltningslovens principper kan være gode pejlemærker.

Det kan tænkes, at et medlem søger rådgivning om et etisk dilemma, der senere bliver genstand for en klagesag i KfE. Det medlem af KfE, som har ydet rådgivningen må som tidligere nævnt anses for inhabil under klagesagen og således ikke kunne deltage i sagens oplysning og afgørelse³⁷. KfE's forretningsorden/vejledning bør præciseres tilsvarende.

KfE bør som organ ikke anses for uskikket til at behandle klagesagen. Vedtægterne ses ikke at afskære KfE fra at behandle en sådan sag.

Der kan opstå en særlig problemstilling om "forudindtagethed", hvor den personkreds, der skal træffe afgørelse i en sag, ligeledes har undersøgt sagen. Der peges undertiden på, at en formand af denne grund ikke bør deltage i sagsforberedelsen.

KfE afgør hvilke skridt, der skal tages for at få sagen tilstrækkelig oplyst, og træffer enten beslutning, om at sagen ikke er kritisabel, eller om at anbefale bestyrelsen at afgøre sagen med kritik og evt. en videre følge.

Det kan stille formand og medlemmer friere, hvis de ikke har deltaget i forberedelsen. Omvendt kan tidlig inddragelse sikre, at sagen får det rette faglige omdrejningspunkt fra begyndelsen, jf. herved § 2, stk. 7. Det er vores forståelse, at sagsforberedelsen ved KfE i praksis varetages af sekretariatet, og at spørgsmålet således er håndteret. Det bør overvejes at fastlægge, at sekretariatet foretager sagsforberedelsen.

En beslægtet problemstilling angår håndtering af den situation, hvor et medlem måtte være eller komme i besiddelse af oplysninger om en sag, der ikke fremgår af klagesagens akter. Oplysninger, der skønnes relevante, må forelægges parterne, jf. princippet i bestemmelsen om partshøring i forvaltningslovens § 19, stk. 1 og nedenfor afsnit 7.2.11.2. Et medlem bør i øvrigt løbende være opmærksom på sin habilitet.

Spørgsmålet har sammenhæng med KfE's opgave som undersøgende organ i modsætning til et organ, der er bundet af parternes anførsel, jf. afsnit 7.2.11.2 nedenfor.

³⁷ I Lohmann-Davidsen, Jura for Psykologer, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2011 ("Lohmann-Davidsen"), anføres: "Er der ydet vejledning i henhold til Etiknævnets vedtægters § 1, stk. 1, litra c, kan rådgiver ikke deltage i en eventuel senere klagesagsbehandling", side 75. Citatet er så vidt ses baseret på den tidligere affattelse af Vedtægternes § 1, stk. 1, litra c.

§ 2, stk. 11 og 12 bestemmer:

”Stk. 11. Ved et eller flere medlemmers forfald (længerevarende sygdom eller inhabilitet) indkaldes suppleant(er) til deltagelse i møderne.

Stk. 12. Ved et medlems død eller varig tilbagetrækning af helbredsmæssige grunde indtræder en suppleant i dettes sted som ordinært medlem.”

Bestemmelserne forekommer sædvanlige.

7.2.5 Sagsbehandling³⁸

Indledningsvis bemærkes, at sagsforberedelsen ved KfE er mere detaljeret beskrevet i KfE's udkast til vejledning, jf. nedenfor afsnit 8.2.2. I en revision af Vedtægterne bør der ske en passende harmonisering, herunder omtale af sekretariatets funktion.

7.2.6 Afklaring af saglig kompetence (etiksag) og foreløbig fastlæggelse af berørte etiske principper (§ 2, stk. 7 og § 3, stk. 2),

§2, stk. 7 bestemmer:

”Stk. 7. Ved modtagelsen af en klage skal Dansk Psykolog Forenings Komité for Etik tage stilling til, hvilke etiske principper der i den konkrete sag berøres, og hvilke af disse principper der danner grundlag for yderligere spørgsmål til klager og indklagede.”

§3, stk. 2 bestemmer:

”Stk. 2. Klager, der ikke angår faglig etik, behandles ikke af Komitéen, jf. i øvrigt § 1, stk. 3.”

Det fremgår af § 3, stk. 2, at KfE kun behandler klager, der angår faglig etik. Klager, der ikke angår faglig etik, afvises, jf. § 2, stk. 8, nedenfor.

Efter § 2, stk. 7, skal KfE ved modtagelsen af en klage vurdere, om klagen angår faglig etik. Herved sikres, at sager udenfor KfE's kompetence, tidligt udskilles.

Det forekommer også hensigtsmæssigt, at KfE allerede på dette indledende stadium identificerer de relevante etiske temaer, og tager stilling til, hvordan de bedst belyses, dvs. sagens nærmere oplysning, jf. herved § 3, stk. 5, nedenfor.

³⁸ Vedtægterne indeholder en ramme for sagsbehandlingsproceduren. KfE har indenfor vedtægternes ramme udviklet en praksis. Praksis er beskrevet i pjecen ”Når der klages over en psykolog. Hvad sker der, når Dansk Psykolog Forenings Komité for Etik har modtaget en klage over en psykolog?” (udgivet 2015), jf. afsnit 8.2.2 nedenfor.

Da KfE ikke har til opgave at udøve tilsyn, må det i lighed hermed antages, at KfE ikke selv kan inddrage nye klagepunkter i en indgivet klage³⁹.

7.2.7 *Fastlæggelse af behandlingsforløb (rådgivningssag/ klagesag) (§ 3, stk. 1, 1. og 3. pkt.)*

§ 3, stk. 1 bestemmer:

”§3. Komitéen beslutter, om klagen skal behandles, og om den behandles som en klagesag eller en rådgivningssag. Dansk Psykolog Forenings Komité for Etik kan behandle sager, som falder ind under § 1, stk. 1. Indklagede skal snarest muligt informeres, hvis Komitéen beslutter at behandle en henvendelse som en klagesag.”

Det fremgår ikke, hvilke grunde der kan bevirke afvisning. Det er oplyst⁴⁰, at afvisning sker, når sagen falder uden for formålet, jf. nærmere i afsnit 5.2 ovenfor. Det kan overvejes at præcisere de grunde, der kan føre til afvisning.

Der melder sig spørgsmålet, om ordlyden, ”KfE beslutter, om klagen skal behandles,” og ”KfE kan behandle sager, som ...” rummer en skønsmæssig beføjelse for KfE til ikke at behandle en klage, f.eks. ud fra en forhåndsvurdering af den konkrete sags egnethed til behandling ved KfE, selvom sagen efter sin karakter falder ind under KfE's opgaver efter §1, stk. 1.

Det er oplyst⁴¹, at KfE i praksis behandler alle sager, og at man ikke frasortere ud fra hensyn om væsentlighed, principiel betydning, alder eller egnethed.

Det kunne overvejes at præcisere, at eller om KfE har skønsmæssig beføjelse til at frasortere visse sagstyper eller til at afgøre, hvilke sager man ønsker at tage op, jf. ordlyden af § 3, stk. 1 ”Komitéen beslutter, om klagen skal behandles”

F.eks. kunne en sag, der forudsætter omfattende undersøgelse og bevisbedømmelse, opfattes som mindre egnet til behandling ved KfE, jf. herved tillige afsnit 7.2.13.1 nedenfor. Da en beslutning om kritik må forudsætte, at KfE anser den kritisable adfærd for godtgjort, må det formodes, at komitéen i en sag, der omfatter en videregående undersøgelse end mulig ved KfE, må konkludere, at sagen ”på det foreliggende grundlag” ikke er kritisabel, jf. Vedtægternes § 3, stk. 6, litra a. En sådan sag ville alternativt kunne afvises, hvis det på forhånd må stå klart, at klagen forudsætter en videregående undersøgelse.

³⁹ Det forekommer Bønsing stærkt kritisabelt, hvis branchedisciplinærnævnene kan rejse sager ex officio eller inddrage nye klagepunkter i en allerede indgivet klage, s. 383. I KfE's udkast til Procedurebeskrivelse (version januar 2019) anføres: ”Komitéen har ikke mulighed for selv at finde klagepunkter uden for klagens indhold.”

⁴⁰ Møde 24. april 2019.

⁴¹ Møde 24. april 2019.

Reglerne indeholder ikke nogen forældelsesfrist⁴². Der er heller ikke praksis for at afvise sager, der er foregået år tilbage⁴³. Selv om gamle sager kan være bevismæssigt svære, anses det af hensyn til offentligheden bedre, at de kan behandles.

Reglerne indeholder ingen bagatelgrænse. Der arbejdes heller ikke i praksis med nogen "undergrænse"⁴⁴. Det kunne overvejes at indføre en "bagatelgrænse" f.eks. således at kollegiale tvister af uvæsentlig karakter kan afvises.

§3, stk. 1, 1. pkt. indebærer, at KfE på sagens indledende stadium skal beslutte, om sagen skal behandles som klagesag eller rådgivningssag.

Formen "rådgivning" forekommer i god samklang med "ånden" i NEP, der tilskynder til faglig dialog og derigennem erkendelse. Det er derfor naturligt – og i pagt med tidens positive syn på mediation som velegnet instrument til løsning af konflikter – at vedtægterne peger på, at KfE kan søge klagesager løst som "rådgivningssager", jf. § 3, stk.1. Udtrykket "rådgivningssag" bruges her som alternativ til "klagesag". Det er en lidt anden betydning end "rådgivning" i § 1, stk. 1, c og f. Det kunne overvejes at tydeliggøre dette.

Det er oplyst⁴⁵, at det ved beslutningen, om en sag skal behandles som rådgivningssag ikke har betydning, om sagen udspringer af en kollegial klage eller klage fra en klient.

Det er som nævnt vores forståelse, at behandling som rådgivningssag opfattes som en smidig behandlingsform, hvis måde at adressere det fagetiske problem på (drøftelse med psykologen) harmonerer godt med "ånden" i NEP.

Det er oplyst⁴⁶, at KfE i praksis træffer sit valg ud fra en overvejelse, om den indklagede adfærd udgør et brud på de etiske principper eller mere har karakter af en diskutabel etisk praksis. Brud på de etiske principper behandles som klagesager. En diskutabel etisk praksis behandles som en rådgivningssag. Der spores ikke i praksis en tendens til, at visse sagstyper, f.eks. kollegiale klager søges løst som rådgivningssager, mens klager fra private behandles som klagesager.

Der bør overvejes en præcisering af grundlaget for at behandle en sag som henholdsvis rådgivningssag og klagesag.

Den tidlige overvejelse af, om der foreligger et muligt brud, rummer risiko for en "forankring" af en bestemt opfattelse hos KfE, på et tidspunkt, hvor sagen endnu ikke er (fuldt) oplyst, jf. afsnit 7.2.11.2 nedenfor.

⁴² Der gælder forældelsesfrister for behandlingen af sager ved Psykolognævn og Sundhedsvæsenets Disciplinærnævn, jf. afsnit 11 og 12.

⁴³Møde 24. april 2019.

⁴⁴ Møde 24. april 2019.

⁴⁵ Møde 24. april 2019.

⁴⁶ Møde 24. april 2019.

Hvis det senere viser sig, at "sagen ikke lader sig behandle som rådgivningssag må KfE overveje sagen på ny", jf. § 3, stk. 3, 2. pkt. Det er oplyst⁴⁷, at det i praksis beror på en konkret vurdering af sagens karakter, og at sager, der behandles som rådgivningssager i praksis afsluttes som sådan med et vejledningsbrev og ikke tages op igen.

Bestemmelsen rejser spørgsmålet, om en sag, der påbegyndes som rådgivningssag kan overgå til behandling som klagesag. En sådan overgang må anses for betænkelig og problemstillingen bør derfor adresseres. Overgangen rummer risiko for en form for "selvinkriminering". Det kan som indvending rejses, at en form, der opfordrer til åbenhed og samspil afløses af en form, der lægger op til modsætningsforhold. Den indklagede psykolog kan have afgivet oplysninger til sagen i "samarbejdets ånd"; oplysninger som den pågældende ikke ville have givet eller ville have kvalificeret, hvis sagen var påbegyndt som klagesag.

Indvendingen har sammenhæng med de betænkeligheder, der sædvanligvis knytter sig til organer, der både undersøger og afgør. Det medlem af KfE, der har forestået rådgivningen bør i alle tilfælde ikke deltage i behandlingen af klagesagen, herunder dens oplysning og bør have tavshedspligt vedrørende rådgivningen.

Det må ligeledes her bero på en konkret bedømmelse, om KfE som organ er blevet inhabil til at behandle klagesagen. Det ses, at formanden i visse nævn ikke deltager i sagsforberedelsen. Der kan være anledning til at overveje passende forholdsregler i Vedtægterne. Det kan f.eks. ske i forbindelse med en regulering af sekretariatets rolle.

Det indledende valg mellem klagesag eller rådgivningssag bør foretages med blik for de nævnte risikomomenter og rådgiverens inhabilitet og pligt til fortrolighed, hvis rådgivningssagen overgår til klagesag.

7.2.8 *Beslutningstagning ved afvisning og realitetsafgørelse (§ 2, stk. 8 og 9)*

§ 2, stk. 8 bestemmer:

"Stk. 8. Afvisning af en klagesag kan kun ske, når alle ordinære medlemmer (eller deres suppleanter) er enige herom."

Bestemmelsen omhandler kravet til KfEs beslutningstagning ved afgørelser om afvisning. Kravet, om at alle medlemmer er enige, kan umiddelbart forekomme vidtgående. Det er oplyst⁴⁸, at kravet ikke i praksis opleves som et problem.

Det er oplyst⁴⁹, at det i praksis overlades sekretariatet at vurdere, om sagen falder udenfor KfE's kompetence og foretage afvisning.

⁴⁷ Møde 24. april 2019 og skriftlig kommentar af 20. september 2019.

⁴⁸ Møde 24. april 2019.

⁴⁹ Møde 24. april 2019.

Sekretariatets opgaver bør som nævnt ovenfor reguleres i Vedtægterne og eventuelt nærmere i forretningsordenen.

§ 2, stk. 9 bestemmer:

”Stk. 9. Ved afslutningen af en klagesagsbehandling træffer Komitéen normalt beslutninger ved konsensus. I tilfælde af afstemning skal dette fremgå, ligesom alle synspunkter skal fremgå heraf. En klagesag kan kun behandles færdigt, når alle ordinære medlemmer (eller deres suppleanter) deltager i beslutningen.”

Bestemmelsen omhandler kravet til KfEs beslutningstagning ved afgørelser af sagens realitet.

Det fremgår, at alle medlemmer skal deltage i beslutningen. Det er oplyst⁵⁰, at kravet ikke i praksis opleves som et problem.

Det fremgår endvidere, at afgørelser normalt skal træffes i enighed (konsensus). Afstemning forudsættes kun at ske undtagelsesvis⁵¹. Ved afstemning skal alle synspunkter gengives.

Forudsætningen om enighed er naturlig, da et enigt udvalgs afgørelser må formodes at have større gennemslagskraft.

Forudsætningen om konsensus kan indebære, at medlemmerne ”bøjer sig mod hinanden” i videre omfang end ellers. Det kan teoretisk indebære, at afgørelser bliver mindre ”skarpe”, end hvis der forelå et votum fra et flertal og fra et mindretal. Det kan både give sig udslag i tolkningen af de etiske principper, og i den konkrete anvendelse af et princip på sagens omstændigheder. I begge situationer kan konsensus indebære ”brobygning” mellem modsatrettede holdninger. Det kan føre til en mindre rigid/mere formildende praksis.

Bedømt ud fra karakteren af de etiske principper kan konsensus-forudsætningen dog give god mening, og muligheden for afgørelse med dissens giver et værn mod beslutningsudygtighed eller ”lammelse” af KfE.

Det er oplyst, at KfE har drøftet, hvor ”alle synspunkter skal fremgå”, og herved overvejet referatet fra Komitémødet, indstillingen til bestyrelsen eller afgørelsen til indklagede psykolog⁵². Det er vores vurdering, at synspunkterne bør fremgå af indstilling og

⁵⁰ Møde 24. april 2019.

⁵¹ Af Etiknævnets årsberetning 2016-18 fremgår, at der har været konsensus i drøftelserne.

⁵² Kilde: Skriftlig kommentar af 7. august 2019.

afgørelse, herunder også hvis komitéens medlemmer ikke har været enige i den endelige indstilling.

Nærmere regler om fremgangsmåden ved beslutningstagning og evt. afstemning bør fremgå af forretningsordenen.

Kravet, om at alle synspunkter skal fremgå, er i tråd med, at der bør være et generelt krav om udførlig begrundelse af afgørelser af hensyn til sagens parter og bestyrelsens prøvelse.

7.2.9 Mødeform/skriftlig behandling (§ 2, stk. 6)

§ 2, stk. 6 bestemmer:

”Stk. 6. Klagesagsbehandling foregår ved møder. De indledende faser af en klagesagsbehandling kan dog ske ved telefonmøder eller skriftlig behandling.”

Kravet, om at sagsbehandlingen foregår ved møder, er naturligt i betragtning af sagerens karakter. Muligheden for telefonmøde og skriftlig behandling i de indledende faser giver fleksibilitet. ”Indledende faser” må omfatte sagskridt frem til sagens afgørelse i realiteten, dvs. navnlig forløbet med sagens oplysning (sagsforberedelsen).

Det kan overvejes, om der kan opstå tilsvarende behov for smidig behandling i den afsluttende fase, efter klagen har været behandlet på et møde, f.eks. til hurtig afklaring af spørgsmål, der er opstået ved formuleringen af afgørelsen.

7.2.10 Behandling som rådgivningssag (§3, stk. 3)

§ 3, stk. 3 bestemmer:

”Behandles en klage som en rådgivningssag, drøftes denne med psykologen, telefonisk, ved personligt fremmøde eller på anden måde efter fælles aftale. Hvis sagen ikke lader sig behandle som rådgivningssag, må Dansk Psykolog Forenings Komité for Etik overveje sagen på ny.”

Bestemmelsen giver KfE betydelig fleksibilitet med hensyn til at tilrettelægge et smidigt forløb afpasset den konkrete sag. KfE stiller så at sige sin faglige ekspertise til rådighed for den indklagede psykolog, og det er forventningen, at den kvalificerede samtale udover at afklare eventuelle misforståelser kan retlede psykologen.

KfE har oplyst, at rådgivningen kun ydes til den indklagede psykolog, og foreslået, at dette præciseres⁵³.

⁵³ Kilde: Skriftlig kommentar af 7. august 2019.

Det må formodes, at sagen afsluttes, når KfE er bibragt en opfattelse af, at det problem, som motiverede klagen, er passende adresseret. Det fremgår ikke, om KfE underretter klageren, om sagens afslutning.

KfE har oplyst, at bestemmelsen praktiseres således, at klagesagen altid afsluttes efter rådgivningen af den indklagede psykolog, og at KfE altid orienterer klager om sagens afslutning⁵⁴.

Det bør overvejes at præcisere bestemmelsen svarende til praksis.

Om sagens evt. overgang fra "rådgivningssag" til "klagesag" henvises til bemærkningerne i afsnit 7.2.7 ovenfor.

7.2.11 *Behandling som klagesag*

7.2.11.1 Høring af indklagede (§3, stk. 4)

§ 3, stk. 4, bestemmer:

"Behandles en klage som klagesag i henhold til de etiske principper, skal det indklagede medlem forelægges klageskrift og tilhørende bilag samt informeres skriftligt om, hvilke etiske principper klagen retter sig imod."

Bestemmelsen fastslår, at indklagede skal gøres bekendt med klagen i sin helhed, og at der endvidere skal ske en anførsel af de etiske principper, som klagen retter sig imod. Der sker herved en fastlæggelse af sagens ramme forstået som de etiske principper, som kan være tilsidesat.

Bestemmelsen må ses i sammenhæng med § 2, stk. 7, og forstås således, at det er KfE, der på grundlag af klagen fastlægger de relevante etiske principper, og at KfE ikke er bundet af klagens eventuelle angivelse af, hvilke etiske principper indklagede påstår at have overtrådt.

Det er oplyst⁵⁵, at det i praksis undertiden er uklart, hvad der klages over. Endvidere forekommer det, at klager og indklagede undervejs "skifter spor" og inddrager andre klagepunkter end de oprindelige.

I KfE's udkast til vejledning lægges op til brug af klageformular, bl.a. for at hjælpe klager til at være mere præcis i klagepunkterne⁵⁶.

De påpegede forhold er formentlig velkendt i andre klageordninger. Brug af klageformular og en opklarende samtale med klager kan eventuelt afhjælpe problemet med

⁵⁴ Kilde: Skriftlig kommentar af 7. august 2019.

⁵⁵ Møde 24. april 2019.

⁵⁶ Kilde: Skriftlig kommentar af 7. august 2019.

uklarhed og foregribe senere "sporskifte" fra klagers side. Det bør derfor overvejes at indføre en klageformular.

I komplekse sager kan der være anledning til at indkalde parterne til et forberedende møde for at tilrettelægge processen. I mødet kan det fastlægges, hvordan sagen nærmere oplyses. Der kan fastsættes passende frister for parternes indlæg. Adgangen til et forberedende møde kan overvejes, og i givet fald bør krav om dagsorden og referat reguleres. Ifølge KfE taler administrative og ressourcemæssige årsager dog imod brug af en sådan opklarende samtale⁵⁷.

Det kan næppe undgås, at en sag udvikler sig i den forstand, at de faktiske omstændigheder stykkes sammen i takt med, at oplysninger modtages og bekræftes eller modsiges. KfE's indledende anførsel af de relevante etiske principper må således være af foreløbig karakter, indtil de faktiske omstændigheder er afklaret.

Det må anses for et naturligt udslag af KfE's rolle som undersøgende organ, at sagsbehandlingen i de vanskelige sager vil være forbundet med gentagne høringer med henblik på en forsvarlig belysning af sagen, og at parterne er hørt over de oplysninger, der lægges til grund.

7.2.11.2 Sagens oplysning (§3, stk. 5)

§ 3, stk. 5 bestemmer:

"Komitéen afgør selv, hvilke skridt der skal tages for at få en sag tilstrækkeligt oplyst med henblik på en afgørelse."

Bestemmelsen fastslår, at det er KfE og ikke parterne, der bestemmer hvorledes sagen oplyses, og hvornår sagen er "tilstrækkelig" oplyst, således at den er egnet til afgørelse.

Princippet er beslægtet med forvaltningsrettens undersøgelsesprincip. KfE's opgave vedrørende bevisfremskaffelse rummer et dilemma mellem tilvejebringelse af et forsvarligt afgørelsesgrundlag og nævnets "uvildighed" ved afgørelsen. Spørgsmålet om KfE's mulighed for at styre sagen sammenholdt med parternes kan overvejes som led i en revision.

§ 2, stk. 7, forudsætter som nævnt ovenfor, at KfE fra starten efterspørger oplysninger, som KfE finder relevante. Efter § 2, stk. 7 fremskaffes oplysninger fra parterne.

Der melder sig spørgsmålet, hvorledes KfE forholder sig til eventuelle oplysninger vedrørende sagen, som ikke hidrører fra parterne. Det klare udgangspunkt må være, at KfE kun kan inddrage oplysninger fra parterne, jf. reglen i Vedtægternes § 2, stk. 7.

⁵⁷ Kilde: Skriftlig kommentar af 7. august 2019.

§ 3, stk. 5 er formuleret bredt, og udelukker i princippet næppe, at KfE kan indhente oplysninger fra tredjemand. I praksis vil det formentlig være sjældent bl.a. under hensyn til KfE's tavshedspligt, jf. § 4. I givet fald må oplysningerne forelægges parterne til udtalelse.

Oplysninger, som f.eks. et medlem af KfE måtte være i besiddelse af, vil ligeledes ikke kunne inddrages i sagen, medmindre de har været forelagt parterne til udtalelse.

Det er oplyst⁵⁸, at sekretariatet løbende tager stilling til sagsforberedelsen. Der er ikke praksis for, at KfE inddrager klager og indklagede i sagens tilrettelæggelse, herunder ved afholdelse af et forberedende møde/telefonmøde, jf. afsnit 7.2.11.1 ovenfor.

7.2.11.3 Inddragelse af særlig sagkundskab (§3, stk. 13)

§ 3, stk. 13 bestemmer:

"Komitéen kan indhente udtalelser fra særligt sagkyndige, når dette skønnes nødvendigt for en klagesags behandling."

Bestemmelsen overlader det til KfE at afgøre, om der er behov for særlig sagkundskab, og i givet fald hvorfra. De nærmere forhold, herunder eventuel høring af parterne over behovet for sagkundskab, spørgetema til den sagkyndige og udpegning af sagkyndig fremgår ikke og må således anses for overladt til KfE.

Det er oplyst, at KfE's mulighed for at indhente udtalelser fra særligt sagkyndige udelukkende tænkes anvendt ved tvivl om den indklagede psykologs kompetenceniveau – altså at psykologen har de nødvendige kompetencer i forhold til en given opgave⁵⁹.

Det er usikkert, men må formentlig antages, at bestemmelsen ikke afskærer en part fra selv at indhente en sagkyndig udtalelse til sagen.

Med henblik på øget gennemsigtighed i sagsbehandlingen kan det overvejes at præcisere brugen af særlig sagkundskab, herunder om indklagede har adgang til at indhente en sagkyndig udtalelse.

Psykolognævnet kan indhente sagkyndig bistand i forbindelse med sagsbehandlingen. Af Psykolognævnets forretningsordens § 9 fremgår bl.a., at såfremt et medlem af Psykolognævnet ønsker det, skal der indhentes sagkyndig bistand. Formanden kan bestemme, at sagkyndige eller andre kan deltage uden stemmeret ved Psykolognævnets behandling af en sag.

7.2.11.4 Partsaktindsigt (§4, stk. 2)

⁵⁸ Møde 24. april 2019.

⁵⁹ Kilde: Skriftlig kommentar af 7. august 2019.

§ 4, stk. 2 bestemmer:

”Ud over Komitéens medlemmer har kun parterne i en verserende sag adgang til sagens akter, jf. dog § 3, stk. 7.”

Bestemmelsen fastslår indirekte, at sagens parter har adgang til sagens akter. En arbejdsgiver til en psykolog, der indklages af en klient, har således ikke adgang til aktindsigt.

Vedtægternes § 3, stk. 7 angår bestyrelsens vurdering og afgørelse i anledning af KfE's indstilling til sanktion. Henvisningen indebærer, at bestyrelsen har adgang til sagens akter i det omfang, det kan begrundes i bestyrelsens opgave.

Det er oplyst, at sekretariatet i praksis har adgang til sagens akter. Sekretariatets opgaver bør fastslås i vedtægterne og evt. uddybes i forretningsordenen.

7.2.11.5 Kontradiktion (§3, stk. 8)

§ 3, stk. 8 bestemmer:

”Beslutninger og anbefalinger, der videresendes til bestyrelsen, jf. § 26 i Dansk Psykolog Forenings love, skal forelægges parterne til udtalelse forinden.”

Bestemmelsen rummer en væsentlig retsgaranti for parterne.

Parternes udtalelser bør være blandt de sagsakter, som ledsager KfE's indstilling til bestyrelsen.

7.2.11.6 Adgang til foretræde og bisidder (§4, stk. 3 og 4)

§ 4, stk. 3 bestemmer:

”Klager og indklagede kan anmode om foretræde for Dansk Psykolog Forenings Komité for Etik.”

Retten for indklagede til at forelægge sin sag mundtligt hører til de væsentlige retsgarantier.

Bestemmelsen forstås naturligt således, at klager og indklagede – i hvert fald som udgangspunkt - har ret til foretræde. KfE kan formentlig afslå, hvor der åbenbart ikke skønnes et behov, men afslag til indklagede bør gives med varsomhed, da bestemmelsen er et særligt værn for indklagede.

Det fremgår ikke, om parterne har ret til at overvære hinandens foretræde. Det må i alle tilfælde kræves, at KfE udarbejder et referat fra foretrædet, som forelægges den anden part. Det kan overvejes at regulere spørgsmålet.

§ 4, stk. 4 bestemmer:

"I forbindelse med foretræde for Dansk Psykolog Forenings Komité for Etik kan klager og indklagede anmode om, at en bisidder deltager. Bisidder underskriver en tavsheds-erklæring inden mødet."

Retten til en bisidder – særligt for indklagede – hører til de sædvanlige retsgarantier.

Det bør tydeliggøres i § 4, stk. 4, at der er tale om en ret for indklagede.

Det er oplyst⁶⁰, at klager og/eller indklagede undertiden bruger advokatbistand under sagen, og at advokatens juridiske tilgang kan forskyde fokus fra sagens kerne, som er forståelsen og overholdelsen af de etiske principper, over mod mere juridisk prægede temaer. Det kan opleves sådan, at sagen herved bliver mere omfattende, uden at det nødvendigvis forbedrer grundlaget for den etisk faglige bedømmelse.

Den juridiske bisidders til tider brug af juridisk prægede ræsonnementer kan i et ellers ikke-juridisk fagligt forum forekomme mindre relevant, da interessen knytter sig til den indklagede psykologs etiske overvejelser, og kan måske ligefrem synes at vanskeliggøre udveksling og facilitering af etiske overvejelser mellem fagkolleger. Juristens professionelle erfaring med partsrepræsentation i tvister for domstole og forvaltning må dog grundlæggende formodes at kunne tilføre sagsbehandlingen værdi udover som talerør for sin part, bl.a. ved at understøtte forsvarlig sagsbehandling. En eventuel "forståelseskloft" om hvilket forum KfE er, vil med fordel kunne adresseres i KfE's vejledning i form af en nærmere beskrivelse af KfE som forum for klagesagsbehandling.

Om den iboende problemstilling, som knytter sig til karakteren af de etiske principper deres formål og sædvanlige procesretssikkerhed henvises til afsnit 10.2.3 nedenfor.

7.2.12 *Tavshedspligt og offentlighed (orientering af medlemmer) (§4, stk. 1, 1. pkt., § 4. stk. 5 og 6).*

§ 4 bestemmer:

"Komitéens medlemmer har skærpet tavshedspligt med hensyn til klager over psykologer. Tilsvarende gælder for bestyrelsens behandling i henhold til § 3, stk. 6, litra d-f.

Stk. 2. Ud over Komitéens medlemmer har kun parterne i en verserende sag adgang til sagens akter, jf. dog § 3, stk. 7.

...

Stk. 4. Bisidder underskriver en tavshedserklæring inden mødet.

...

⁶⁰ Møde 24. april 2019.

Stk. 6. Orientering af medlemmerne skal ske i anonymiseret form."

Processen ved KfE er ikke underlagt offentlighed. Spørgsmålet rummer et dilemma. Hensynet til tillid til processen taler generelt for offentlighed. Hensynet til at kunne hemmeligholde oplysninger om klienter taler dog afgørende imod offentlighed. Hensyn til indklagede kan ligeledes tale imod.

Spørgsmålet om behandling af følsomme oplysninger bør reguleres indgående. Vi har i vores kommentar til KfE's udkast til vejledning peget på visse spørgsmål vedrørende samtykke til videregivelse af oplysninger, jf. afsnit 8.2.2 nedenfor.

Vi har ikke foretaget en vurdering af KfE's virksomhed i forhold til GDPR.

7.2.13 Klagesagens afslutning

7.2.13.1 KfE's vurdering og beslutning (§3, stk. 6).

Om misbilligelse og eksklusion bestemmer Lovenes § 26:

"Udelukkelse af et medlem kan foretages af bestyrelsen:

a. Efter indstilling fra Dansk Psykolog Forenings Komité for Etik, når dette skønner, at et medlem groft har overtrådt foreningens etiske principper.

[...]

Stk. 2. Inden eksklusion finder sted, skal bestyrelsen give det pågældende medlem lejlighed til mundtligt eller skriftligt at fremføre sine synspunkter. Eksklusionen kan af det pågældende medlem indankes for den førstkommende ordinære generalforsamling. Eksklusionen opretholdes, hvis mindst 2/3 af de afgivne stemmer bekræfter denne. Anken har ikke opsættende virkning for eksklusion.

Stk. 3. Er forholdet af mindre alvorlig karakter, kan bestyrelsen i stedet udtrykke sin misbilligelse af dette. Ankemulighederne er da de samme som under stk. 2.

Stk. 4. Bestyrelsen kan gøre en sanktion i henhold til stk. 1–3 betinget, således at den bortfalder, såfremt medlemmet inden for et af bestyrelsen fastsat tidsrum modtager supervision. Supervisionsforløbet indhold fastlægges i forhold til den konkrete sag, som Etiknævnet indstiller til bestyrelsens afgørelse.

[...]"

Vedtægternes § 3, stk. 6 bestemmer:

"Komitéen kan træffe en af følgende beslutninger i en klagesag:

a. Beslutte, at sagen på det foreliggende grundlag ikke er kritisabel.

b. Beslutte, at sagen efter undersøgelse ikke er kritisabel.

- c. Beslutte, at sagen efter undersøgelse ikke er kritisabel og give kollegial rådgivning.*
- d. Beslutte at anbefale bestyrelsen at afgøre sagen med kritik af indklagede med henvisning til bestemte etiske principper.*
- e. Beslutte at anbefale bestyrelsen at afgøre sagen med kritik af indklagede samt anbefaling til bestyrelsen af at tilkendegive misbilligelse.*
- f. Beslutte at anbefale bestyrelsen at afgøre sagen med kritik af indklagede samt anbefaling til bestyrelsen af at ekskludere vedkommende. Hvis det skønnes tilstrækkeligt, kan Dansk Psykolog Forenings Komité for Etik anbefale bestyrelsen at gøre eksklusio-
nen betinget. Eksklusionen effektueres ikke, såfremt medlemmet inden for et fastsat
tidsrum gennemfører et supervisionsforløb, jf. § 26, stk. 4, i Dansk Psykolog Forenings
love.”*

En beslutning efter § 3, stk. 6, litra a forudsætter i modsætning til litra b, at KfE ikke har foretaget en undersøgelse af sagen. Der melder sig spørgsmålet, i hvilket omfang KfE har pligt til at indlede en undersøgelse, jf. herved tillige afsnit 7.2.7 ovenfor. Det er nærliggende, at KfE kan undlade at undersøge en sag, hvor det allerede på baggrund af klagen fremstår åbenbart, at der ikke er grundlag for kritik. Her må KfE være berettiget til at beslutte, at der ”på det foreliggende grundlag” ikke er grundlag for kritik.

Det fremgår ikke, hvornår en ”undersøgelse” anses for påbegyndt. Det er nærliggende at en undersøgelse indledes, når KfE hører indklagede over klagen og KfE’s anførsel af de berørte etiske principper og eventuelle spørgsmål.

Det fremgår ikke, hvilke nærmere sagsskridt en undersøgelse omfatter og altså heller ikke hvornår en sag er ”undersøgt”, således at den kan afsluttes efter litra b og følgende litra. Det er nærliggende, at det er overladt til KfE’s vurdering at afgøre, hvornår sagen er tilstrækkelig undersøgt til, at der kan drages en konklusion om den indklagede adfærd.

Det bør overvejes at foretage en nærmere beskrivelse af de sagsskridt, som en undersøgelse sædvanligvis indeholder.⁶¹

Litra c må anses for en smidig måde at løse en sag på, hvor der ganske vist ikke foreligger en kritisabel adfærd men kollegial rådgivning af indklagede som støtte eller ”løftet pegefinger” kan være på sin plads.

Litra d forudsætter, at KfE har fundet grundlag for kritik. Det fremgår ikke nærmere, ”hvor meget” der skal til for at udtale kritik.

⁶¹ KfE’s udkast til procedurebeskrivelse indeholder en generel oversigt over sagsskridt i klagesager. Udkastet kommenteres i afsnit 8.2.2 nedenfor.

Det fremgår derimod af DP's Love, at sanktion om eksklusion efter indstilling fra KfE forudsætter, at KfE "skønner, at et medlem groft har overtrådt foreningens etiske principper", jf. § 26, stk. 1, litra a, og at sanktion om misbilligelse forudsætter, at "forholdet [er] af mindre alvorlig karakter", jf. § 26, stk. 3⁶².

Det er nærliggende, at "kritik" må forudsætte konstatering af et brud på et eller flere af de etiske principper.

Det kunne overvejes, om det var ønskeligt, at foretage en nærmere normering af hvornår en bestemt sanktion udløses. Imod taler, at det må formodes at være vanskeligt at foretage en nærmere beskrivelse pga. sagernes karakter, og den sparsomme praksis⁶³. En nærmere beskrivelse risikerer derfor at "ramme ved siden af".

Kravet, om at kritikken skal kunne henføres til "bestemte etiske principper", udtrykker samtidig et krav om begrundelse.

Det er som tidligere anført (afsnit 6.3) væsentligt, at afgørelsen indeholder en udførlig begrundelse.

Det tilkommer bestyrelsen og ikke KfE at afgøre sager, hvor KfE vurderer, at der bør udtales kritik og evt. tillige pålægges sanktion i form af misbilligelse eller eksklusion (ubetinget eller betinget).

KfE kan således afgøre klagesager, som KfE vurderer kan afsluttes uden kritik. I andre sager afgiver KfE indstilling til bestyrelsen.

§ 3, stk. 6, litra f omtaler muligheden for at gøre eksklusion betinget af et supervisionsforløb, jf. § 26, stk. 4 i DP's Love. § 26, stk. 4, bestemmer, at supervisionsforløbets indhold fastlægges i forhold til den konkrete sag, som KfE indstiller til bestyrelsens afgørelse, og må forstås således, at fastlæggelsen af forløbets endelige indhold henhører under bestyrelsen. § 26, stk. 4 bestemmer endvidere, at medlemmet skal vælge en supervisor ud fra en liste, godkendt af bestyrelsen.

7.2.13.2 KfE's indstilling til bestyrelsen (§ 3, stk. 7, 1. pkt.)

§ 3, stk. 7, 1. pkt. bestemmer:

"Dansk Psykolog Forenings Komité for Etik indstiller i tilfælde af stk. 6, litra d, e og f til sanktion til bestyrelsen."

Af hensyn til indklagedes forståelse og mulige accept af KfE's bedømmelse bør det overvejes at medtage en nærmere bestemmelse om udførlig begrundelse af KfE's indstillinger, som forelægges parterne, jf. afsnit 6.3 ovenfor.

⁶² Endvidere kan bestyrelsen ekskludere et medlem af de i § 26, litra b og c anførte grunde.

⁶³ Efter det oplyste er pålæg af sanktion sjældent forekommende, jf. møde den 24. april.

7.2.13.3 Bestyrelsens vurdering og afgørelse (§ 3, stk. 7, 2. pkt.)

Det tilkommer bestyrelsen at afgøre klagesager, hvor KfE har indstillet, at der udtales kritik evt. tillige med sanktion i form af misbilligelse eller eksklusion (ubetinget eller betinget), jf. DP's love § 26, stk. 1 - 4.

I de indgribende sager får parterne således en form for to leds behandling⁶⁴. Modellen skærmer mod en indvending baseret på betragtningen om, at det organ, der træffer afgørelse om en sanktion ikke bør være samme organ, som undersøger sagen.

Bestemmelsen er kommenteret i afsnit 6.3 foran.

§ 3, stk. 7, 2. pkt. bestemmer:

"Bestyrelsen⁶⁵ opgave er således at vurdere, om der er sammenhæng mellem de forhold, der er klaget over, de etiske principper, der indgår i Komitéens vurdering og den indstillede sanktion, og træffe afgørelse på baggrund heraf."

Efter bestemmelsen skal bestyrelsen ikke behandle klagen fra grunden men begrænse sig til at vurdere "om der er sammenhæng mellem de forhold, der er klaget over, de etiske principper, der indgår i Komitéens vurdering og den indstillede sanktion". Bestemmelsen kan forstås således, at bestyrelsen skal efterprøve, om KfE har henført den indklagede adfærd til de relevante etiske principper, og om den indstillede sanktion er proportional.

Det kan overvejes at præcisere omfanget af og grundlaget for bestyrelsens efterprøvelse. Der henvises til kommentarerne i afsnit 6.3 ovenfor.

7.2.14 Parternes omkostninger (§ 5, stk. 1 - 4)

§ 5, stk. 1 - 4, bestemmer:

"Stk. 1. Dansk Psykolog Forenings Komité for Etik kan ikke pålægge parterne i en klagesag omkostninger i forbindelse med Komitéens klagebehandling.

Stk. 2. Dette gælder dog ikke de omkostninger, der måtte være forbundet med psykologens besvarelse af en klagesag.

Stk. 3. Ønsker en klager bisidders tilstedeværelse ved et møde i Komitéen, afholder denne selv udgifterne hertil.

Stk. 4. Eventuelle omkostninger til indhentning af sagkyndig udtalelse afholdes af Komitéens budget."

⁶⁴ Indklagede har endvidere ret til at indbringe bestyrelsens afgørelse om sanktion i form af misbilligelse eller eksklusion for generalforsamlingen, jf. DP's Love § 26, stk. 2 og 3.

⁶⁵ "Bestyrelsen" bør redaktionelt ændres til "Bestyrelsens".

Princippet om at parterne bærer egne omkostninger indebærer at klager ikke på grund af risikoen for at skulle betale omkostninger holder sig tilbage. Ønskes der en vis begrænsning på for eksempel indgivelsen af åbenbart grundløse/klager af karakteren chikane, kan det overvejes at indføre et klagegebyr.

§ 5, stk. 2, må forstås sådan, at indklagedes besvarelse af spørgsmål og indlæg under sagen bæres af parten selv og ikke kan dækkes af klager eller DP. Der kan overvejes en sproglig tydeliggørelse.

§ 5, stk. 4, indebærer at KfE kan indhente særlig sagkundskab uden at parterne belastes økonomisk. Det forekommer naturligt, at KfE bærer omkostningen til sagkundskab, der anses for relevant til at supplere KfE's egen viden.

8. Komiteens sagsbehandlingsprocedure samt informationsmateriale

8.1 Sagsbehandlingsproceduren

8.1.1 Overordnet vurdering

Psykolognævnet og Sundhedsvæsenets Disciplinærnævn udøver offentlig myndighed og er forpligtet til at følge bl.a. forvaltningslovens regler⁶⁶. Der er fastsat detaljerede regler for deres sagsbehandling i bekendtgørelsesform. Formandshvervet beklædes af dommere.

Lovgivningen opstiller ikke detaljerede krav til indholdet af sagsbehandlingsproceduren ved et privat foreningsbaseret disciplinærorgan som KfE. Selvom DP (KfE) fsva ikke-autoriserede psykologer kunne hævdes at varetage en opgave ad modum Psykolognævnet i relation til autoriserede, er det vores vurdering, at DP (KfE) ikke varetager en offentlig forvaltningsopgave, og derfor ikke af denne grund kan anses for forpligtet til at følge en række af de forvaltningsretlige regler om kontrol med myndighedsudøvelse.

Udgangspunktet er således, hvad der kan udledes af den almindelige foreningsret⁶⁷.

Det er vores vurdering, at sagsbehandlingsproceduren ved KfE og i bestyrelsen som foreskrevet i Vedtægterne lever op til, hvad der må betragtes som sædvanlige krav til proceduren ved et sådant foreningsorgan⁶⁸ men at proceduren og beskrivelsen heraf kan optimeres på visse punkter som nærmere foreslået.

⁶⁶ Højesteret har antaget, at påleggelsen af en disciplinærstraf eller frakendelse af rettigheder i medfør af retsplejelovens § 147 c som følge af tilsidesættelse af god advokatskik ikke kan antages at være omfattet af Den Europæiske Menneskerettighedskonventions art. 7 om tiltale og straf for kriminelle forhold, jf. U.2000.307H. I Bønsing undersøges hvilke processuelle rettigheder, en erhvervsdrivende har, hvis vedkommende indklages for et disciplinært nævn. Forfatteren opstiller en tese om, at denne specielle del af forvaltningsprocessen, skal suppleres med principper fra strafferetsplejen.

⁶⁷ Ole Hasselbalch, Foreningsret, 4. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2011, s. 566.

⁶⁸ I Lohmann-Davidsen anføres bl.a.: "Klager over psykologer behandles af etiknævnet efter det oplyste efter almindelige sagsbehandlingsprincipper herunder sædvanlige principper for sagens oplysning og kontradiktion. Der er dog ikke offentlighed omkring sagsbehandlingen", side 76.

Det er naturligt med mellemrum at evaluere en sagsbehandlingsprocedure og som led i en evt. revision overveje mulighederne for optimering for at opnå højere "kvalitet" og "effektivitet" i sagsbehandlingen. Hensynet til kvalitet opstilles undertiden som modsætning til effektivitet. En effektiv sagsbehandling, der mindsker den periode, hvor en person undersøges, er i sig selv et gode.

Gennemgangen af Vedtægterne i afsnit 7 ovenfor indeholder konkrete kommentarer, der kan overvejes som led i en revision.

I afsnit 8.1.2 nedenfor følger overvejelser af generel karakter.

I afsnit 8.1.3 omtales Psykolognævnets overvejelser om tiltag med henblik på effektivisering.

8.1.2 *Generelle overvejelser ved revision*

Rollen som klageorgan indebærer nødvendigvis stillingtagen til konkret adfærd og sagens tema kan undertiden angå komplekse fagetsiske spørgsmål.

For klageorganer generelt gælder, at afgørelser, der rækker ud over det "elementære", kan give anledning til diskussion. Meningsudveksling om fagets udøvelse må hilses velkommen ud fra et fagprofessionelt synspunkt.

Betænkeligheder ved en procedures karakter og et organs sammensætning øges i takt med alvoren i de afgørelser, der træffes. "Eksklusion" vil sædvanligvis blive anset for indgribende, dog afhængig af, hvor væsentlig medlemskabet er for erhvervsudøvelsen.

Hensynet til det medlem, der mener sig udsat for urimelig behandling af en forenings kompetente organ, værnes i almindelighed gennem adgangen til at indbringe eksklusionen for domstolene, jf. nærmere afsnit 13.3 nedenfor.

Proceduren kan gøres mere eller mindre juridisk. Den kan tilnærmes forvaltningslov og retsplejepprincipper. Jo mere man bevæger sig fra det vejledende/retledende til det sanktionerende, jo mere gør hensynet til procesretssikkerhed sig gældende.

Proceduren bør med de begrænsninger, der nødvendigvis må gælde f.eks. i forhold til muligheden for at oplyse sagen, være egnet til at etablere et kvalificeret grundlag for KfE (og bestyrelsen) til at træffe afgørelse om kritik og eventuelt tillige sanktion på.

Generelt bør man gøre sig klart, at man i foreningsregi, sjældent kan komme 100 % til bunds i sagerne på samme måde som en domstol og til dels et offentligt nævn, at man ikke kan byde på samme procesretssikkerhed som en domstol eller et offentligt nævn med en dommer i spidsen, selvom et juridisk sekretariat kan kompensere, og at selv offentlige nævn ikke byder på samme procesretssikkerhedsgaranti som domstolene.

Det gælder derfor om at finde et passende niveau, der har medlemmernes og det omgivende samfunds tillid. De afgørelser, som klageorganet træffer, bør træffes under

procedurer, der er egnede og forsvarlige, og af parter og omverdenen opleves således. Forvaltningslovens principper kan som tidligere nævnt tjene som pejlemærke.

Som elementer, der i almindelighed understøtter tillid, kan følgende overskrifter tjene som pejlemærker:

- Tillid til institutionen
 - Uafhængighed
 - Integritet
 - Kompetence
- Tillid til sagsbehandlingen.
 - Fair og transparent.
 - Forsvarlig oplysning af sagen.
 - Parternes ret til indsigt i grundlaget (både det faktuelle og normerne der anvendes).
 - Parternes ret til at fremføre deres sag.
 - Rimelig sagsbehandlingstid i forhold til sagens kompleksitet.
- Tillid til overvejelsen og resultatet
 - Begrundelse, der vidner om omhu i overvejelsen og resultatets lødighed.

8.1.3 *Psykolognævnets overvejelser om effektivisering*

Psykolognævnets følgende overvejelser om tiltag til effektivisering kan muligvis tjene til inspiration.

- Nævnsmøder gennemføres i digital form.
- Hjemmesiden skal i højere grad hjælpe med at løse vejledningsopgaven, bl.a. ved at beskrive praksis i overskuelige faglige temaer og med understøttende eksempler på hvad der ikke har ført til kritik, har ført til kritik, har ført til alvorlig kritik.
- Opmærksomhed på at visitere en sag hurtigt og hurtigere afvise sager, nævnet ikke kan eller skal behandle.
- Optimering af proceduren for høring af psykologen. Psykologen skal ikke være i tvivl om hvilke forhold nævnet vil have bemærkninger til og hvilke oplysninger nævnet bruger til at afgøre sagen.
- En vejledning (pjece) til den der henvender sig og psykologen om kompetence, sagens gang, og hvordan nævnet behandler en sag.
- Sikre en ensartet fremstilling af alle sager. Afgørelsens resultat skal afspejles i lignende sager, så det sikres, at nævnets ensartede praksis altid fremstår tydeligt. Det skal altid fremstå klart og præcist, hvad der i en konkret sag har ført til ingen kritik, kritik eller alvorlig kritik. En afgørelse skal altid besvare: Hvad er nævnets kompetence? Hvad er altid til prøvelse? Hvilke forhold har været til prøvelse i den konkrete sag? Hvad siger loven og hvad er nævnets praksis? Hvad er begrundelsen for afgørelsens resultat og virkningen af det?⁶⁹

⁶⁹ "Psykolognævnets første hele år i Ankestyrelsen", kilde: Ankestyrelsens hjemmeside.

8.2 Informationsmaterialet

8.2.1 *Det nuværende materiale*

KfE har udgivet pjecer, om nævnets aktiviteter, råd og anbefalinger.

Sagsbehandlingsproceduren er beskrevet i pjecen *"Når der klages over en psykolog. Hvad sker der, når Dansk Psykolog Forenings Komité for Etik har modtaget en klage over en psykolog?"* (udgivet 2015).

Pjecen giver en kortfattet og pædagogisk indføring i klageordningen, herunder formål, kompetence, vurderingsgrundlag og sanktioner. Sagsbehandlingsproceduren gennemgås i hovedtræk.

Det fremgår, at sekretariatet påser, at de formelle betingelser for at behandle klagen er opfyldt (medlemskab af DP, om anden klageinstans er den rette), og at KfE påser, om klagen angår en etisk problemstilling.

Det anføres, at KfE på baggrund af de indsamlede oplysninger træffer en foreløbig afgørelse, som parterne høres over. Endvidere omtales bestyrelsens afgørelse.

Det anføres, at den endelige afgørelse tilgår parterne men ikke offentliggøres. Forholdet til Lovenes § 26, stk. 5 omtales ikke.

Det anføres, at klagen er fortrolig, og at KfE henstiller til, at sagens parter respekterer dette. Endvidere anføres om tavshedspligt:

"... Det skal understreges, at den indklagede psykolog altid er forpligtet ud fra regler om tavshedspligt om indholdet af klientens sag.

Hvis klageren er klient hos den indklagede psykolog – eller har været det – opfattes klagen i sig selv som en accept af, at den indklagede kan afgive oplysninger om den pågældende sag til Etiknævnet.

Den indklagede psykolog må altså godt udtale sig om den konkrete sag til Etiknævnet, men skal naturligvis varetage tavshedspligten udadtil. Er klageren en psykolog, der klager på vegne af en klient eller organisation, skal klager indhente samtykke fra klienten til, at oplysninger videregives. Såfremt klienten ikke ønsker at give samtykke, kan psykologen anonymisere sagen."

Det er vores opfattelse, at pjecen med de begrænsninger, der følger af det kortfattede format, giver en dækkende beskrivelse og dermed lever op til sit formål om vejledning.

Derudover giver pjecen og den deri beskrevne praksis anledning til følgende kommentarer:

Det er overordnet væsentligt, at den praksis, der følges, holder sig inden for de rammer, som følger af KfEs' Vedtægter og den heri forudsatte forretningsorden (som ikke foreligger). Sekretariatets medvirken fremgår ikke af KfE's vedtægter. Den nævnte

praksis - at klagen i sig selv opfattes som en accept af, at den indklagede kan afgive oplysninger – fremgår ikke af KfE's Vedtægter.

Det kortfattede format indebærer, at ikke alle oplysninger kan medtages. Eksempelvis fremgår det ikke, at både klager og indklagede kan anmode om foretræde, jf. vedtægternes § 4, stk. 3. Det omtales ikke, at bestyrelsen i henhold til Lovenes § 26, stk. 5 kan beslutte at offentliggøre en misbilligelse med navns nævnelse. De nævnte eksempler illustrerer det hensigtsmæssige i en samlet beskrivelse i Vedtægter og forretningsorden.

Den i pjecen fremhævede praksis - at klagen i sig selv opfattes som en accept af, at den indklagede kan afgive oplysninger – rejser generelt spørgsmålet om behandlingen af personfølsomme oplysninger. Vi har ikke foretaget en vurdering af KfE's håndtering heraf ud fra lovgivningens krav. Gode grunde, herunder hensynet til sikring af dokumentation for samtykke til videregivelse af oplysninger fra en journal, taler for, at der indhentes et udtrykkeligt skriftligt samtykke fra klageren.

8.2.2 Udkast til materiale

Vores umiddelbare bemærkninger til de modtagne udkast til "procedurebeskrivelse" og "vejledning" er:

Udkast til "procedurebeskrivelse" (version 18. januar 2019)

- Til "3. Sekretariatet vurderer hvorvidt sagen opfylder de formelle krav for at blive behandlet af Komiteen for Etik ...". Det fremgår af den nuværende pjece (og udkastet til vejledning nedenfor), at KfE foretager en egen vurdering af, om klagen angår etiske problemstillinger og kan behandles. Det bør overvejes at medtage dette i beskrivelsen af "afvisning".
- Til "4. ... Komiteen har ikke mulighed for selv at finde klagepunkter uden for klagens indhold." Det fremgår her, at KfE er bundet af klagers anførsler. Det er i god overensstemmelse med KfE's opgave som klageorgan og ikke "tilsyn".
- Til "9. Såfremt Komiteen for Etik finder det relevant, kan komiteen invitere indklagede til dialogmøde med henblik på etiske refleksioner over sagen." Retten til foretræde, som både klager og indklagede har, bør omtales.

Udkast til "vejledning" (version 18. januar 2019)

Indledningsvis bemærkes, at vejledningen giver en pædagogisk og letforståelig indføring og dermed er brugervenlig.

- Vejledningen ses ikke at omtale forskellen mellem rådgivningssag og klagesag.
- Det kan overvejes at forklare de fire hovedprincipper i NEP nærmere, da vejledningen også henvender sig til klienter. En sådan uddybning kan give brugerne en bedre forståelse af, hvad der kan klages over, og hvad vurderingsgrundlaget er.

- Det er tydeliggjort, at KfE ikke kan tage sager op af egen drift. Det er som nævnt ovenfor i god overensstemmelse med KfE's opgave som klageorgan og ikke "tilsyn".
- Det kan overvejes at omtale sekretariatets tavshedspligt, jf. herved Vedtægternes § 4, stk. 2, der ikke omtaler sekretariatet.
- Det fastslås, at forvaltningslovens regler om inhabilitet gælder for komiteens medlemmer. Det bør endvidere fremgå af Vedtægterne.
- Omtalen af behandling af personfølsomme oplysninger omtaler indklagede men ikke klager (psykolog eller klient).
- Afsnittet, der begynder "Bestyrelsens afgørelser er endelige ..." omtaler ikke, at "misbilligelse" kan indbringes for generalforsamlingen, jf. Lovenes § 26, stk. 3, 2. pkt.
- Det kan overvejes at flytte afsnittet ned efter det følgende afsnit.
- Det fremgår, at bestyrelsen også påser, at der er den fornødne gennemsigtighed og tydelighed i afgørelsen. Det kan overvejes at tydeliggøre dette i Vedtægterne. Der henvises til behandlingen i afsnit 6.3 ovenfor.
- Det fremgår endvidere, at bestyrelsen ikke har adgang til det konkrete sagsmateriale. Det kan overvejes at tydeliggøre dette i Vedtægterne.
- Flere steder omtales praksis, hvorefter klagen anses for tilladelse til videregivelse af oplysninger. Det bør overvejes at kræve et udtrykkeligt skriftligt samtykke, jf. ovenfor. Det bør fremgå, at videregivelsen også omfatter sekretariatet. Vi har som nævnt ovenfor ikke foretaget en vurdering af håndteringen af data i forhold til lovgivningens krav.
- Afsnittet "Skriftligt grundlag for sagsbehandling" omtaler ikke parternes ret til foretræde.
- Der omtales ikke evt. brug af sagkundskab.
- Afsnittet "Hvad sker der, når din sag er afgjort?" omtaler ikke muligheden for indbringelse for generalforsamlingen. Omtalen af at bestyrelsens afgørelser ikke kan indbringes for bestyrelsen for DP bør overvejes.
- Det fremgår, at foreningen ikke offentliggør afgørelserne, og at der ikke er andre "instanser", der bliver informeret om afgørelsens indhold. Forholdet til Lovenes § 26, stk. 5 bør overvejes. Det kan overvejes at tydeliggøre udtrykket "instanser".
- I afsnittet "Hvad og hvem kan du klage over" kan det overvejes at omtale pligten i NEP til orientering af foreningen.
- I afsnittet "Når komiteen modtager en klage over dig" fremgår, at klager giver tilladelse til at "du må videregive relevante oplysninger/sagsmateriale fra sagens journal". Spørgsmålet om udtrykkeligt samtykke fra den berørte klient ses ikke omtalt og bør overvejes.
- Det fremgår, at klager orienteres om afvisning af en kollegial klage. Det fremgår ikke, om indklagede orienteres. Det er oplyst, at KfE normalt ikke orienterer indklagede om, at komitéen har afvist klagen. Årsagen hertil er, at den, der klages over, typisk ikke er vidende om sagen⁷⁰.

⁷⁰ Kilde: Skriftlig kommentar af 7. august 2019.

- I afsnittet "Har jeg brug for en advokat?" anføres, at "[e]tiksager behandles ikke på et juridisk grundlag men på et etisk grundlag." Udsagnet er efter vores vurdering ikke dækkende, da overtrædelse af NEP kan udløse følger i form af kritik, misbilligelse og eksklusion, og da proceduren for KfE har lighedstræk med juridisk sagsbehandling. Det kan overvejes at omskrive afsnittet, således at der i stedet tales om "fokus".

Vi bemærker, at der i kommentarfeltet til udkastet fremgår spørgsmål, der forudsættes besvaret af advokat. Vi har foreløbig ikke undersøgt disse spørgsmål.

Dansk Psykolog Forenings Komité for Etik har endvidere udgivet pjecer om:

- Psykologer i medierne. Dansk Psykolog Forenings Komité for Etik har med afsæt i de etiske principper samlet en række råd og anbefalinger, du kan have gavn af, hvis du skal udtale dig offentligt.
- Forældreressource- og børnesagkyndige undersøgelser. Råd og anbefalinger fra Dansk Psykolog Forenings Komité for Etik til psykologens refleksioner ifm. forældreressource- og børnesagkyndige undersøgelser.

KfE har med afsæt i NEP og praksis formuleret råd og anbefalinger, der er møntet på de to situationer/områder. Vi har ikke sammenholdt indholdet med de pligter, der følger af Psykolognævnets Vejledende Retningslinjer men forudsætter, at der ikke er modstrid.

Pjecerne må forudsættes at indgå i KfE's vurderingsgrundlag, og deres konkretisering af NEP på to væsentlige områder medvirker således til større klarhed ved behandlingen af klagesager indenfor disse områder.

9. Komiteens konkrete vurderingsgrundlag i forbindelse med sagsbehandling og afgørelsesforslag

KfE foretager sin vurdering af en klage på grundlag af de tilvejebragte oplysninger om sagens faktiske omstændigheder og NEP⁷¹.

Heri indgår en stillingtagen til, hvornår sagen er tilstrækkelig oplyst, og hvilke faktiske omstændigheder, der herefter kan lægges til grund (bevisgrundlaget).

Endvidere indgår anvendelsen af NEP på den konkrete sags omstændigheder, herunder eventuelt tolkning af principperne.

Fastlæggelsen af de faktiske omstændigheder

KfE's midler til at få sagen oplyst er begrænsede. KfE kan opfordre parterne til at forholde sig til hinandens oplysninger og besvare KfE's spørgsmål. Indklagede har ikke

⁷¹ Det er oplyst, at KfE ikke udvikler egne etiske principper.

pligt til at udtale sig. Visse oplysninger kan være tavshedsbelagt af hensyn til tredje-
mand. Sagsbehandlingsreglerne lægger ikke op til vidneførsel for KfE⁷².

Det er vores vurdering, at KfE ikke på samme måde som de almindelige domstole er
et egnet forum for vidneførsel. Det kan overvejes at tydeliggøre, at der udover parter-
nes evt. afgivelse af forklaring for komiteen ikke finder mundtlig bevisførelse sted for
KfE.

Efter vedtægterne er bevisgrundlaget § 3, stk. 3 og 4.

Der sondres mellem rådgivningssag og klagesag.

I rådgivningssager angives grundlaget som klagen og den indklagede psykologs op-
lysninger.

I klagesager angives grundlaget som klageskrift og klagers materiale og høring og ind-
klagedes materiale.

Udgangspunktet er, at KfE undersøger og har mulighed for at høre begge parter og
herved få et faktum belyst. Med de begrænsninger, der gælder for bevisførelse ved et
organ som KfE, vil skriftligt materiale fra hændelsestidspunktet som journaloplysning-
er generelt have særlig bevisværdi, som nærmere beskrevet i følgende citat fra en af-
gørelse fra Sundhedsvæsenets Disciplinærnævn (sag vedrørende: Kritik for behand-
ling):

*“Ved afgørelsen af sagen har disciplinærnævnet lagt vægt på oplysningerne i journa-
len, der generelt tillægges stor bevisværdi. Dette skyldes, at journalnotater bliver skre-
vet i umiddelbar tilknytning til behandlingen og således på et tidspunkt, hvor der
endnu ikke er klaget over behandlingen. Der kan dog være tilfælde, hvor disciplinær-
nævnet efter en konkret bevisafvejning finder, at det er overvejende sandsynligt, at
oplysningerne i journalen ikke kan være korrekte. Dette har dog ikke været tilfældet i
denne sag.*

*Disciplinærnævnet har desuden ikke mulighed for at få sagen yderligere belyst, da næv-
net træffer afgørelse på skriftligt grundlag og i modsætning til domstolene ikke har
mulighed for at afhøre parter og vidner i forbindelse med behandlingen af sagen.”*

KfE bør ikke gøre brug af ”processuel skadevirkning” ved manglende oplysninger fra
indklagede jf. herved Bønsing, s. 310.

De Etske principper for nordiske psykologer

NEP tjener bl.a. som grundlag for at tage stilling til klager over psykologer.

⁷² Psykolognævnet tillader ikke bevisførelse.

I vurderingen må der tages hensyn til de etiske dilemmaer, som kan være opstået, og de prioriteringer, psykologen har måttet foretage under den etiske beslutningsproces (se pkt. III.1.3).

KfE anvender NEP på de faktiske omstændigheder, som KfE lægger til grund.

Det må anses for forudsat, at KfE ved anvendelsen af NEP inddrager parternes forståelse af NEP men i sidste ende konkluderer baseret på komiteens egne faglige kompetencer.

Har KfE indhentet en sagkyndig udtalelse, jf. Vedtægternes § 2, stk. 13, må udgangspunktet være, at KfE lægger denne udtalelse til grund.

KfE bør i sin anvendelse af NEP tilstræbe at være på "sikker grund".

NEP betegner sig som "principper". Principperne bruges dog bl.a. som grundlag for stillingtagen til klager over psykologer og efter omstændighederne pålæg af en negativ følge. Principperne får dermed en funktion i lighed med retsnormer.

Hvor anvendelsen af NEP kræver fortolkning og eventuelt udfyldning bør KfE derfor udvise varsomhed, og lade usikkerhed om NEPs rette forståelse komme indklagede til gode, evt. således at man i den konkrete sag undlader kritik, men samtidig udtaler, at KfE fremover vil anlægge den mere restriktive forståelse af NEP og orientere medlemmerne herom i KfE's løbende orientering om praksis.

Selvom afgørelsen i den enkelte sag nødvendigvis vil bero på en konkret vurdering af samtlige sagens omstændigheder, bør KfE i praksis tilstræbe en rimelig ensartethed i sin anvendelse af principperne i NEP.

10. Komiteens funktion, herunder særligt om komiteen skal være en rådgivende instans eller en instans med sanktionsbeføjelser

10.1 Samspejlet med den offentlige regulering

KfE's funktion er fastlagt i Vedtægternes § 1.

Opgavevaretagelsen understøtter og indebærer håndhævelse af medlemmernes pligt til at udøve deres psykologvirksomhed i overensstemmelse med NEP, jf. Lovenes § 27, stk. 2, jf. stk. 1. I videre forstand fremmer KfE flere af DP's formål, som udtrykt i Lovenes § 2.

Lovgiver har af hensyn til samfundsinteressen gennemført en særlig adfærdsregulering (psykologloven), der omfatter autorisation og tilsyn.

Den følger sig til de lovregler, der gælder for psykologer (autoriserede eller ikke-autoriserede), der virker som sundhedspersoner. Loven om klage- og erstatningsadgang inden for sundhedsvæsenet etablerer en klageordning, der omfatter autoriserede psykologer, der udfører opgaver inden for sundhedsvæsenet samt ikke-autoriserede i perioden fra afsluttende eksamen til autorisation.

Lovgiver har indrettet to særlige offentlige nævn (Psykolognævnet og Sundhedsvæsenets Disciplinærnævn), der kan pålægge disciplinære sanktioner. Deres virksomhed er bl.a. underlagt de sagsbehandlingskrav, der følger af forvaltningsloven. Nævnsafgørelserne kan indbringes for domstolene.

Af anden relevant regulering kan nævnes de normer, der fremgår af straffelov og den almindelige erstatningsret, og som håndhæves af domstolene med de retsplejegarantier, som følger af henholdsvis strafferetsplejen og den civile retspleje.

Psykologloven fastsætter ikke pligter for eller tilsyn med ikke-autoriserede psykologers faglige virksomhed og egnethed⁷³.

Det antages, at de normer, som psykologloven udstikker for autoriserede psykologer, i praksis også vil være normerende for bedømmelsen af ikke-autoriserede psykologers faglige adfærd, f.eks. i sager om rådgivningsansvar ved domstolene.

I Lohmann-Davidsen anføres således:

“Reglerne i psykologloven og dermed psykolognævnets tilsyn omfatter kun autoriserede psykologer. I praksis kommer bestemmelserne om god psykologfaglig standard og psykolognævnets praksis til også at sætte normer for alt psykologarbejde, uanset om den pågældende konkret er autoriseret eller ikke. Det gælder navnlig psykologens pligter. Nævnets afgørelse af hvad der er god psykologisk faglighed danner normer for alle psykologer. Ligeledes reglerne om journal pligt og om klienternes adgang til at se optegnelser om sig selv. Tilsvarende kan de standarder nævnet hævder for psykologers journalføring også overføres på ikke autoriserede psykologers journalføring”, s. 57.

Nævn og domstole træffer juridiske afgørelser under anvendelse af gældende ret.

Branchenormer, herunder “etiske” normer har ikke automatisk status af “gældende ret”. Men hvor lovgivningen har karakter af regler om “god skik” kan branchens egne normer efter omstændighederne påvirke opfattelsen af god skik i gældende ret.

DP har vedtaget NEP og pålægger sine medlemmer at overholde dem. DP pålægger endvidere sine medlemmer at overholde psykologloven. Medlemspligten til at overholde psykologloven har næppe til formål at forpligte medlemmer, som ikke er autoriserede, til at overholde de pligter, som loven kun pålægger autoriserede psykologer.

⁷³ Psykologlovens § 21 gælder dog for alle psykologer. Efter § 21 finder reglerne om tavshedspligt i straffelovens § 152 og § 152 c – f tilsvarende anvendelse på psykologer.

10.2 Om komiteen skal være en rådgivende instans eller en instans med sanktionsbeføjelser

10.2.1 Grundlæggende temaer

En analyse af den bestående ordning kan tage udgangspunkt i to grundlæggende temaer eller problemkredse.

- Behovet for etiske regler.
- Behovet for selvjustits.

Spørgsmålene har tråde til hinanden. Har man formuleret etiske normer for medlemmerne, opstår spørgsmålet naturligt, hvilken konsekvens det bør have, hvis de ikke følges. Men hvor velegnet er etiske regler som grundlag for selvjustits?

Ved overvejelsen af de to temaer vil det være nærliggende at inddrage de relevante interessenters perspektiv.

I en forening er medlemmerne de naturlige interessenter. I en forening, der repræsenterer en bestemt faglighed og et erhverv, omfatter interessenterne også modtagere- og aftagere af professionens ydelser, og for en så central profession som psykologer også det omgivende samfund. Drejer det sig om bedømmelsen af en konkret adfærd, har hensynet til de umiddelbart berørte parter særlig vægt.

I det følgende behandles de to temaer og herunder hensyn, der kan anføres for og imod den bestående ordning.

10.2.2 Behovet for etiske regler

Ved overvejelsen af det første tema - behovet for etiske regler - kan følgende spørgsmål indgå:

- Er gældende ret tilstrækkelig?
- Ønsker professionen mulighed for selv at sætte barren?
- Ønsker professionen at øve indflydelse på gældende ret?
- Kan området for de etiske regler i praksis holdes adskilt fra lovgivningens pligter?

Etiske principper kan fungere som en mere nuanceret "rettesnor" end adfærdsreguleringen i gældende ret.

KfE behandler NEP som et selvstændigt regelsæt.

Lohmann-Davidsen kommenterer samspillet mellem NEP og lovgivningen således: "De etiske principper er med til at udfylde og fortolke de pligter, psykologer her efter psykologloven. Hertil kommer, at de etiske principper "gælder" for alle medlemmer af foreningen, mens lovgivningen kun gælder for autoriserede psykologer. Da de etiske principper i vidt omfang repræsenterer udfyldninger og fortolkninger af lovens

bestemmelser må man konstatere at det samlede regelsystem i virkeligheden gælder for alle psykologer”, side 76.

En vurdering af den selvstændige betydning af NEP i forhold til lovens pligter kræver en nærmere sammenligning af praksis.

De adfærdsnormer, som indgår i gældende ret og anvendes af de offentlige nævn og domstolene, må i sagens natur være styrende. Fagetikken og KfE's stillingtagen i konkrete sager bør – i hvert fald som klart udgangspunkt - ikke kunne godtage en adfærd som etisk, hvis den strider mod gældende ret.

Fagetikken kan godt "sætte barren højere" end gældende ret forstået således, at fagetikken kan stille højere eller andre krav til den udøvende psykologs adfærd. Sat på spidsen er det ikke sikkert, at alt hvad lovgivningen tillader, i alle situationer er etisk forsvarligt.

Da gældende ret i vidt omfang har karakter af retsstandarder med usikre konturer og rum for fortolkning og udfyldning, kan fagetikken i princippet påvirke indhold og udvikling af gældende ret.

Etiske principper giver professionen mulighed for at præge udviklingen og tilgodese en international dimension. NEP udvikles løbende i lyset af den faglige debat og forventningerne til professionens udøvelse. Den indsigt, der opnås gennem KfE's virksomhed, er en væsentlig faktor.

Faglig etik er et anliggende, der ligger medlemmerne på sinde, ligesom en etisk tilgang til udøvelsen af professionen også har samfundets bevågenhed. NEP kan siges at være udtryk for professionens ansvarlighed overfor det omgivende samfund.

NEP sætter selv ord på de væsentlige interesser, der motiverer principperne. Foreningen peger i opdraget på et vigtigt mål, nemlig troværdighed om psykologprofessionen, der i sig selv forudsætter troværdighed om foreningens etiske arbejde udadtil.

Skal man nærmere begrunde vedtagelsen af etiske principper, kan der efter vores opfattelse særligt peges på følgende:

- Etik er det redskab, som fagets udøvere har til at udvikle og sætte retningen for faget, "udvikle fagets livsnerve", "tilgangen". Og sætte den faglige "barre" på rette niveau.
- Det er en opgave og et ansvar, som professionen har særlige forudsætninger for at varetage.
- Gældende rets normer opleves ikke som tilstrækkelig dækkende.
- Faget vil gennem de etiske regler gerne påvirke samfundets forestillinger og retsskabelsen hos nævn og domstole.
- En faglig forening kan se som det en væsentlig opgave at være forum for debat og udvikling af fagets normer, at sætte barren på "rette niveau" og gennem sin egen normering at kunne øve indflydelse på gældende ret.

10.2.3 *Behovet for selvjustits*

Når man som faglig forening beslutter sig for at opstille en fagetik, kan den italesættes som en anbefaling til medlemmerne eller gøres pligtmæssig.

Det er mit indtryk, at "pligtelementet" kan være befordrende for, at fagetik internt tages seriøst, ligesom pligten udadtil udtrykker et "kvalitetsmærke". Sanktioneringen af overtrædelser virker i samme retning.

Ved overvejslen af behovet for selvjustits kan følgende spørgsmål indgå:

- Er de offentlige nævn og domstolene tilstrækkelige?
- Hvor langt rækker foreningens opgave? Retledende eller sanktionerende?
- En "blød" form for selvjustits baseret på formidling, rådgivning og evt. vejledende udtalelser? Eller traditionel selvjustits spændende fra den blotte konstatering af et brud til pålæg af sanktioner og i værste fald eksklusion. I praksis er det formentlig svært kun at udtale, at en praksis er forkert uden at kvalificere "hvor" forkert, da omverdenen ellers kan forveksle mindre med mere alvorlige overtrædelser.
- Hvilken grad af offentlighed skal gælde for selvjustits? Kan der være behov for at foreningen udtaler sig offentligt om et medlems adfærd - enten kritisk eller til støtte?
- Bør adfærd, som er kritiseret/sanktioneret af de offentlige nævn/domstole, have betydning for foreningsmedlemsskabet? Herunder manglende "eg-nethed"?
- Kan der være behov for midlertidige foranstaltninger fx suspension af medlemskab, mens en sag pågår?
- Hvem skal udøve selvjustits? Et selvstændigt foreningsorgan?
- Hvordan bør kompetencefordelingen være i forhold til bestyrelse og generalforsamling?
- Proaktivt eller reaktivt? "Tilsyn" eller klageorgan? Undersøgende eller bundet af parternes dispositioner?

Formålet med forfølgelse af disciplinære sager er at konstatere og standse ulovlig/uønsket uetisk adfærd og herunder motivere eller eventuelt bremse den berørte psykologs fremtidige virke. Kritik og sanktioner vil i almindelighed indvirke på psykologens omdømme, herunder særligt i det omfang der sker offentliggørelse.

De offentlige nævn kan rette kritik og pålægge sanktioner. Sanktionerne kan indebære fratagelse af autorisation men ikke af retten til at benytte den beskyttede psykologtitel.

De kan ikke tage stilling til den følge, som afgørelsen måtte få for den berørte psykologs medlemsforhold til DP. Det kan kun ske i en proces mellem det berørte medlem og DP.

Medlemspligten til at følge NEP og sanktioneringen tjener i dag et særligt formål i relation til udøvende psykologer, hvis arbejde ikke påses af de offentlige nævn. Det drejer sig særlig om ikke-autoriserede psykologer uden for sundhedsområdet.

Mangler ved disse psykologers arbejde kan dog af klienten gøres til genstand for en civil retssag ved domstolene. Og overtrædelse af straffeloven kan anmeldes til politiet og evt. føre til tiltalerejsning ved domstolene.

Lovforslaget bag den seneste ændring af psykologloven refererer til KfE's særlige funktion overfor psykologer uden autorisation⁷⁴. Det er vores vurdering, at lovgivers omtale af KfE ikke kan forstås som et krav. Omvendt synes lovgivningen i et vist omfang at have "indrettet" sig på, at der består et organ med KfE's funktioner. Et eventuelt fravær af et organ, der kan behandle klager over psykologer, der ikke er autoriserede, kan muligvis afstedkomme et politisk ønske om en offentlig regulering, der også omfatter ikke-autoriserede psykologer.

Det står altid den ikke-autoriserede frit for at udøve sit hverv efter de lovregler, der gælder for den autoriserede. Men for klienten er situationen anderledes. Her savnes psykologlovens klare beskrivelse af psykologens pligter. Og her savnes et nemt tilgængeligt offentligt disciplinærorgan. For den kollega, som bliver opmærksom på en ikke-autoriseret psykologs tvivlsomme adfærd, kan situationen opleves tilsvarende.

NEP's og KfE's særlige funktion som vurderingsgrundlag og klageorgan for borgerne i forhold til medlemmer af DP⁷⁵, der ikke har autorisation, åbner mulighed for, at NEP i praksis kan komme til at udfylde en ekstra rolle som en form for "substitut" for det ikke eksisterende offentlige tilsyn med ikke-autoriserede psykologer, og at de etiske principper opnår et videre anvendelsesområde, ligesom KfE får en rolle svarende til et offentligt disciplinærnævn.

I samfundets optik kan det opleves som utilstrækkeligt, hvis der i fraværet af et offentligt tilsyns- eller klageorgan ikke fandtes et foreningsbaseret disciplinært organ som KfE.

Der vil dog fortsat kunne være et samfundsbehov i forhold til udøvende psykologer, der ikke er medlemmer af DP.

Hvis det offentlige tilsyns- og klagesystem udvides, er samfundets behov mindre for et foreningsbaseret sanktionsregime.

I sin analyse af offentlige branchenævn argumenterer Bønsing for, at "[p]rivate, interne og faglige interesser bør håndhæves af private, interne organer, dvs. organer, der i et og alt er branchestyrede ... I modsætning til dette bør "offentlige" interesser håndhæves ved offentlige organer, dvs. domstolene" og tilføjer: "Ved denne "rollefordeling" gives der også bedre mulighed for, at de private brancheorganisationer kan håndhæve

⁷⁴ Det anføres i forarbejderne til den seneste ændring af psykologloven, at klager over ikke-autoriserede psykologer kan indgives til Dansk Psykolog Forenings Etiknævn, i det omfang at klagen falder ind under Etiknævnets kompetence (bemærkningerne til § 2 a). Det fremgår af Psykolognævnets vejledende retningslinjer (nr. 10482 af 11. december 2017), at det falder uden for tilsynets kompetence, at vurdere arbejde, der er udført af psykologer, der ikke er autoriserede og at vurdere om en autoriseret psykolog har overholdt de Etiske Principper for Nordiske psykologer (pkt. 3.3)

⁷⁵ KfE har kun kompetence til at behandle klager over medlemmer af DP.

internt fastsatte brancheregler, mens domstolene kan håndhæve almindelig gældende ret”⁷⁶.

NEP forudsætter i forordet, at den nationale forening har disciplinære procedurer⁷⁷. Det følger af NEP, at “[p]rincipperne er ... bindende for alle medlemmer af de nordiske psykologforeninger under udøvelse af enhver form for psykologfaglig virksomhed” og at “[d]e nordiske psykologforeninger har korrigerende og disciplinære procedurer med henblik på at undersøge og tage stilling til klager over medlemmer”.

Det rejser spørgsmålet, om DP i forhold til sine søsterorganisationer har bundet sig til at etablere et undersøgelses- og håndhævelsesinstrument.

Udtalelsen at “[d]e nordiske psykologforeninger har korrigerende og disciplinære procedurer ...” kan læses som en forudsætning om et sådan system eller som et udsagn, om hvad der rent faktisk findes. Forstået som ”forudsætning” kan der heri ligge en binding for DP til at opretholde et håndhævelsesorgan. En ren rådgivende funktion forekommer ikke forenelig med en sådan forudsætning.

NEP udtaler sig ikke om den nærmere karakter af de disciplinære procedurer. Hvordan klageinstansen nærmere udformes, er overladt til den nationale forening

Etikrådet under Sveriges Psykologförbund har udover sin rådgivende funktion som opgave at undersøge [utredning] klager over psykologers fagetiske adfærd og skal, hvis man vurderer, at det indklagede medlem har begået en alvorlig overtrædelse af de fagetiske principper, overgive sagen med en udtalelse til förbundsstyrelsen med henblik på ”prövning” [sag om] eksklusion. Af udtalelsen skal fremgå hvilke fagetiske principper, som medlemmet har overtrådt og en sammenfatning af rådets undersøgelse og vurdering⁷⁸.

DP’s sekretariat har haft kontakt med formanden for Sveriges Psykologförbunds Etikråd, der gav udtryk for den erfaring, at den rådgivende funktion og dialogformen var velegnet til forståelse af den konkrete klage og refleksion over den etiske problemstilling og mere effektiv med henblik på at opnå langvarig effekt hos den ”indklagede” psykolog end den sanktionerende funktion. Sager om eksklusion var yderst sjældne.

I det omfang fagetikken reelt måtte ”spejle” gældende ret, selvom hensigten er at undgå dobbelt sagsbehandling, vil en psykolog (især den autoriserede) efter omstændighederne kunne indklages for samme forhold for både et offentligt nævn og KfE. Psykologen vil efter omstændighederne kunne indklages for begge offentlige nævn og for KfE.

⁷⁶ Bønsing, s. 389.

⁷⁷ Noget tilsvarende forudsættes i den europæiske regulering.

⁷⁸ Jf. Arbetsinstruktion för Etikrådet, pkt. 3.8.

Da de offentlige nævn ikke kan tage stilling til en lovovertrædelses betydning for en psykologs medlemskab af DP, er det i relation til dette spørgsmål uundgåeligt, at forholdet også bedømmes af KfE for så vidt angår overtrædelse af NEP og i øvrigt af bestyrelsen, f.eks. hvor lovovertrædelsen har den fornødne alvorlige karakter og falder udenfor området for NEP.

Fagetik som grundlag for sanktionering i modsætning til vejledning og rådgivning stiller særlige krav til regelsættets udformning og til anvendelsen. NEP er ikke udformet som straffenormer. De er tiltænkt som redskab for dialog og erkendelse blandt fagfæller. De har særlig fokus på fagetisk tilgang og psykologens konkrete afvejning af relevante hensyn.

I overvejselen af spørgsmålet om komiteen skal være en rådgivende instans eller en klageinstans med sanktionsbeføjelser kan endvidere overvejes, om formen sædvanlig klagesagsbehandling kombineret med muligheden for disciplinære sanktioner er fremmende for formålet med NEP eller om formålet opnås bedre ved rådgivning? Lidt forenklet kan problemstillingen udtrykkes som et spørgsmål om, hvorvidt "etik" er bedre egnet som tema for dialog end domfældelse.

En procedure, der har til formål at afdække et sagsforhold og kan lede frem til en sanktion, vil af naturlige årsager være mindre "åben" end et forum, der alene tjener til faglig dialog. Undersøgelse og sanktion kan således i nogen grad svække hensigten bag NEP.

Risikoen for at ifalde disciplinæransvar kan f.eks. betyde at indklagede går i "forsvarsposition" og ikke ønsker at medvirke til oplysning af sagen eller søger at forskyde fokus fra indhold til proces. I begge tilfælde kan det være svært at trænge ind til sagens kerne og opnå en åben og konstruktiv dialog om de etiske spørgsmål. Indklagede bør ikke bebrejdes en sådan adfærd. Tværtimod værner strafferetsplejen mod selvinkriminering⁷⁹. En sigtet/tiltalt i en straffesag har således ikke pligt til at udtale sig.

NEP er bevidst formuleret som "principper" og ikke som et juridisk regelsæt. Det giver anledning til at overveje, om principperne efter deres indhold og sproglige formulering er egnet til håndhævelse som medlemspligt og pålæg af disciplinære sanktioner, eller om de nærmere udtrykker en målsætning/ambition/hensigt?

NEP består af fire "principper", der hver har en meget overordnet karakter og som forudsætter fortolkning og udfyldning for at kunne anvendes. De ledsagende kommentarer til principperne og KfE's informationspjecer tjener hertil.

Retsstandarden "omhu og samvittighedsfuldhed" overlader tilsvarende et betydeligt skøn ved fastsættelse af psykologens nærmere pligter i modsætning til lovens mere

⁷⁹ Dvs. at indklagede gennem sine udtalelser i sagen så at sige selv etablerer bevisgrundlaget for at ifalde straf.

præcise regler om journalføring⁸⁰. Psykolognævnets omfattende retningslinjer adresserer dette forhold og skaber derved større klarhed for både psykolog og klient.

Generelt gælder, at normer, der skal kunne danne grundlag for en sanktion skal have en vis præcisionsgrad.

NEP udtaler som nævnt selv, at de ikke har karakter af juridiske regler⁸¹. En nærmere gennemgang af kommentarerne vil formentlig vise en variation, således at visse bestemmelser må anses for tilstrækkelig præcise til at kunne håndhæves mens andre næppe har denne egenskab og snarere udtrykker en hensigt.

Det er vores opfattelse, at NEP er udformet som et redskab for fagets udøvere og med fokus på fagets processer og udøverens tilgang snarere end som grundlag for et disciplinæransvar.

Den manglende præcision kunne adresseres ved nærmere detailregulering i form af en udbygning af NEP.

Det vil dog næppe besvare det principielle spørgsmål, om etik håndhæves bedst ved åben dialog, vejledning og evt. en let løftet pegefinger i modsætning til pålæg af sanktion. I afvejningen for og imod må indgå medlemskredsens og for så vidt angår ikke-autoriserede psykologer endvidere brugernes forventninger til orden i egne rækker.

Der kan ligeledes siges for og imod en juridisk præget detailregulering af fagetik. Der opnås større klarhed og forudsigelighed, og konstateringen af en overtrædelse vil ikke kunne "overraske" på samme måde, som hvor en skønspregt standard anvendes i en ny og af nogen uventet situation. Omvendt kan det være svært at lave et katalog på forhånd og mere hensigtsmæssigt at udvikle praksis baseret på den erfaring, der fås fra de konkrete sager. Hvor udfaldet må forventes at være uventet, kan løsningen være en "advarel", om hvor praksis bevæger sig hen i stedet for kritik.

Har man besluttet sig for et sanktionsregime, er det formentlig i praksis svært ikke at foretage en vis graduering for at undgå, at omverdenen "ser" den mindre overtrædelse som lige så alvorlig som den "større". Det kan dog overvejes, om den nuværende graduering er for finmasket.

⁸⁰ Autoriserede psykologers pligter efter psykologloven i den faglige virksomhed kan sammenfattes således:

1. Udvide omhu og samvittighedsfuldhed i sit arbejde som autoriseret psykolog (§ 12).
2. Føre journal (ordnede optegnelser) over sin virksomhed (§ 14, stk. 1). Den autoriserede psykolog skal opbevare sin journal i mindst 5 år (§ 14, stk. 2).
3. Give aktindsigt i journalen til den, hvis personlige forhold journalen vedrører, medmindre afgørende hensyn til den pågældende selv eller til andres private interesser taler imod, at den pågældende får aktindsigt i sin journal (§ 14, stk. 3 og 4).
4. Udfærdige de erklæringer, som psykologen laver i sin egenskab af autoriseret psykolog, med omhu og uhildethed (§ 16).
5. Medvirke ved Psykolognævnets tilsyn efter nævnets nærmere anvisning, herunder efter anmodning afgive alle oplysninger, som nævnet vurderer, er nødvendige for at kunne gennemføre sit tilsyn (§ 2b, stk. 1), kilde: Ankestyrelsens hjemmeside.

⁸¹ Principperne er udformet for psykologer. Formuleringerne sigter derfor mod den bedst mulige informationsformidling ved hjælp af psykologisk terminologi. Principperne kan dermed ikke umiddelbart fortolkes ud fra andre faggruppers terminologi og forståelsesrammer, fx som juridiske lovparagraffer.

Skal man nærmere begrunde en ordning med "selvjustits", kan der efter vores opfattelse særligt peges på følgende:

- Det er en betydningsfuld opgave for en faglig forening at værne om professionens renommé og anseelse.
- Foreningen har et ansvar i forhold til sine medlemmer for at tage afstand fra den "dårlige" praksis og undgå offentlig indgriben/overreaktion som følge af enkeltstager, der f.eks. omtales i medierne.
- Foreningen har som professionens samlede faglige forening en særlig funktion i forhold til offentligheden og tager sig af "kritisable" forhold/problematikker, som de offentlige regler og nævn ikke kan opfange, fordi forholdet efter sin karakter eller personkredsen (de ikke-autoriserede) ligger udenfor de offentlige reglers anvendelsesområde.

Hverken DP's Love eller Vedtægterne omtaler KfE som et "tilsyn". Udtrykket "tilsyn" forbindes sædvanligvis med organer, der hviler på et offentligretligt grundlag og har den dermed forbundne myndighed. KfE må anses for at hvile på et foreningsretligt grundlag. Et tilsyn kan være mere eller mindre aktivt. I modsætning til et klagenævn kan et tilsyn sædvanligvis tage sager op af egen drift.

Det ligger i KfE's opgaver at tage problemstillinger af generel karakter op som led i sin oplysende og formidlende funktion. Vedtægterne pålægger ikke KfE at tage konkrete sager op af egen drift, f.eks. på baggrund af omtale i medierne.

Hvis det anses for ønskeligt, at KfE indtager en mere proaktiv rolle som "vagthund", kan det overvejes at præcisere KfE's kompetence på dette punkt i Vedtægterne.

11. Konkret afgrænsning i forhold til komiteens kompetence og den lovgivning som omfatter psykologer i forbindelse med klager, såsom Psykologloven

11.1 Psykologlovens ordning

Titlen "psykolog" og "autoriseret psykolog" er beskyttet, jf. psykologlovens § 1.

Autoriserede psykologer er underlagt tilsyn ved Psykolognævnet i relation til deres udøvelse af faglig virksomhed (de psykologfaglige forpligtelser) og egnethed til udøvelse af hvervet, jf. lovens § 2 a⁸². Virksomheden kan være indenfor eller udenfor sundhedsvæsenet.

⁸² Af de almindelige bemærkninger i lovforslaget til Lov nr. 494 af 30. juni 1993 om psykologer m.v. (lovforslag fremsat den 7. oktober 1992) fremgår bl.a.: "I overensstemmelse med pkt. 2 i beslutningsforslaget foreslås nedsat et uafhængigt sagkyndigt autorisationsnævn, der skal meddele autorisationer og føre tilsyn med de autoriserede psykologer.

... Denne ordning med et sagkyndigt nævn udgør en markant fravigelse i forhold til de øvrige autorisationsordninger inden for sundhedsområdet, hvor det er Sundhedsstyrelsen, der meddeler autorisationerne og fører tilsynet med de enkelte faggrupper. Regeringen finder det overordentlig betænkeligt at etablere en sådan særordning.

Tilsynet med erhvervsudøvelsen omfatter den autoriserede psykologs pligt til at udvise omhu og samvittighedsfuldhed, jf. § 12, at føre ordnede optegnelser, jf. § 14 og at udvise omhu og uhildethed ved udfærdigelse af erklæringer, jf. § 16.

Nævnet er en tilsynsmyndighed, som også kan behandle klager. Da sagen er en tilsynssag, tillægges en evt. borger, som henvender sig til nævnet, ikke partsstatus, jf. 2017 årsberetning, s. 18.

Nævnet kan optage sager til behandling som følge af konkret henvendelse eller af egen drift, jf. lovens § 2 a, stk. 2 og 3. Nævnet skal finde tilstrækkeligt grundlag for at rejse tilsynssag og kan afvise, når sagens genstand eller forhold ligger mere end 5 år før henvendelsen til nævnet, jf. § 2 a, stk. 4.

Nævnet kan udtale kritik, alvorlig kritik, jf. § 2 c, iværksætte skærpet tilsyn, jf. § 2 d, give påbud, jf. § 2 e og fratage autorisationen, jf. § 3⁸³.

Nævnet har ikke kompetence til at fratage en psykolog retten til psykologtitlen.

Afgørelser om alvorlig kritik, skærpet tilsyn, fagligt påbud offentliggøres med navns nævnelse, jf. § 11 b, stk. 1. Oplysning om sagens oversendelse til politiet offentliggøres ikke.

Afgørelser om midlertidig eller endelig fratagelse af autorisationen og domme herom offentliggøres ligeledes, jf. § 11 a.

Nævnet skal orientere Styrelsen for Patientsikkerhed om afgørelser om alvorlig kritik, skærpet tilsyn, fagligt påbud og midlertidig eller endelig fratagelse af autorisationen, der angår en autoriseret psykolog, der virker i sundhedsvæsenet, jf. § 21 a.

Meddelelse af autorisation til psykologer og den dermed forbundne tilsynsopgave vil ved etablering af et særligt nævn afvige fra tilsynsordningen for alt øvrigt sundhedspersonale. Efter centralstyrelseslovens § 4 er det Sundhedsstyrelsen, som fører tilsyn med den sundhedsfaglige virksomhed, der udføres af personer inden for sundhedsvæsenet, og regeringen ser ingen begrundelse for, at psykologer ikke også skulle være omfattet af Sundhedsstyrelsens tilsyn.

Med flere forskellige tilsynsmyndigheder vil der endvidere opstå risiko for en uensartet tilsynspraksis, ligesom et nævn næppe er særlig velegnet til at gennemføre et løbende tilsyn med de autoriserede psykologer. Det fremgår således ikke af beslutningsforslaget, hvorledes nævnets tilsynsforpligtelse, der følger af beslutningsforslagets pkt. 2, tænkes gennemført. Nævnskonstruktionen vil i øvrigt nødvendiggøre en ændring af centralstyrelsesloven.

Med etablering af et nævn som tilsynsmyndighed for de autoriserede psykologer vil der blive skabt et system, hvor det er uddannelsen og ikke virksomheden, der vil være afgørende for, hvem der er den kompetente tilsynsmyndighed, selv om det måske er samme type virksomhed, der også udøves af andre faggrupper i sundhedsvæsenet, f.eks. samtalerapi. Der vil endvidere i et vist omfang være tale om overlapning mellem den virksomhed, der udøves af den pågældende faggruppe, og den virksomhed, der udøves af andre autoriserede sundhedspersoner, såsom praktiserende læger, psykiatere m.v., som er omfattet af den traditionelle tilsynsordning inden for sundhedsvæsenet.

Efter centralstyrelseslovens § 15, stk. 1, behandler Sundhedsvæsenets Patientklagenævn klager over de ved særlig lovgivning autoriserede personer inden for sundhedsvæsenet. Dette vil således også gælde for autoriserede psykologer.

Såfremt der etableres et særligt nævn som autorisations- og tilsynsmyndighed for psykologerne, vil ordningen indebære, at det er nævnet, der skal afgive en udtalelse til Patientklagenævnet. For de øvrige autoriserede sundhedspersoners vedkommende er det Sundhedsstyrelsens opgave at oplyse sagens omstændigheder og at afgive en udtalelse til Patientklagenævnet.

En sådan særordning vil have den yderligere uheldige konsekvens, at der ikke i denne sammenhæng drages nytte af den store erfaring og ekspertise, som Sundhedsstyrelsen som landets øverste sundhedsfaglige myndighed er i besiddelse af.⁸³

⁸³ Har udøveren ikke erklæret, at sagen kan afgøres af nævnet, indbringes sagen for domstolene, jf. § 4.

Nævnet kan orientere politiet om muligt strafbart forhold.

Grov eller gentagen forsømmelse eller skødesløshed under udøvelsen af virksomheden straffes med bøde, jf. § 22. Endvidere er overtrædelse af §§ 14 og 16 bødebelagt.

Nævnet er en offentlig myndighed underlagt forvaltningsloven.

Nævnet foretager en juridisk vurdering af, om psykologen efterlever de psykologfaglige forpligtelser⁸⁴. Nævnet foretager en konkret vurdering og inddrager den konkrete sags oplysninger og omstændigheder i øvrigt. Vurderingsgrundlaget, er beskrevet i nævnets vejledende retningslinjer⁸⁵.

Psykolognævnets formand skal være dommer, jf. lovens § 17, stk. 2. Ankestyrelsen yder sekretariatsbistand, jf. lovens § 17 a, stk. 1. Nævnet kan indhente sagkyndig bistand, jf. lovens § 17 a, stk. 2.

Autoriserede psykologer har oplysningspligt og pligt til at medvirke ved tilsynet, jf. lovens § 2 b, stk. 1.

Nævnets afgørelser kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. lovens § 17 c, men kan prøves ved domstolene.

Psykolognævnets forretningsorden er fastsat i bekendtgørelsesform⁸⁶

11.2 Nærmere om Psykolognævnets kompetence

Psykolognævnet fører som nævnt tilsyn med autoriserede psykologers faglige virksomhed og egnethed til udøvelse af hvervet. Tilsynet omfatter alle autoriserede psykologer uanset ansættelsessted og arbejdsfelt⁸⁷. I tilsynet med autoriserede psykologer, der virker inden for sundhedsvæsenet, suppleres Psykolognævnet af Sundhedsvæsenets Disciplinærnævn, jf. afsnit 12 nedenfor. Det er psykologens arbejdsopgaver, der er afgørende for om der er tale om faglig virksomhed inden for eller uden for sundhedsvæsenet.

Som tilsynsmyndighed afventer Psykolognævnet en afgørelse fra en anden klageinstans⁸⁸, inden nævnet tager stilling til, om der er grundlag for at rejse en tilsynssag. Hvis Psykolognævnet modtager en konkret henvendelse om en autoriseret psykologs faglige virksomhed inden for sundhedsvæsenet, henviser Psykolognævnet vedkommende til i første omgang at gøre brug af den klageadgang, der findes på området i form af Sundhedsvæsenets Disciplinærnævn.

⁸⁴ I Lohmann-Davidsen antages, at bestemmelserne om god psykologfaglig standard og psykolognævnets praksis i praksis også kommer til at sætte normer for alt psykologarbejde, uanset om den pågældende konkret er autoriseret eller ikke, s. 57.

⁸⁵ Vejledning 2017 10482.

⁸⁶ Bkg. nr. 1603 af 19. december 2017.

⁸⁷ Kompetencen er nærmere beskrevet i Psykolognævnets vejledende retningslinjer for autoriserede psykologer, punkt 3.1.

⁸⁸ F.eks. Sundhedsvæsenets Disciplinærnævn.

Hvis Sundhedsvæsenets Disciplinærnævn afviser at behandle sagen, vil Psykolognævnet herefter tage stilling til, om der er grundlag for at rejse en tilsynssag.

Hvis Sundhedsvæsenets Disciplinærnævn efter behandling af en klage udtaler kritik, kritik med indskærpelse eller iværksætter sanktioner vedrørende en autoriseret psykologs virksomhed inden for sundhedsvæsenet, skal Psykolognævnet orienteres om afgørelsen, jf. § 21 b. Psykolognævnet kan herefter beslutte at rejse en tilsynssag, hvis nævnet vurderer, at der er grundlag herfor.

Vedrører en henvendelse også adfærdsmæssige forhold, som er knyttet til den autoriserede psykologs faglige optræden, men som ikke har direkte at gøre med selve behandlingen, kan Psykolognævnet behandle den del af henvendelsen uden at afvente Sundhedsvæsenets Disciplinærnævns afgørelse.

Psykolognævnet anser følgende for at ligge uden for Psykolognævnets kompetence:

- *At vurdere arbejde, der er udført af psykologer, der ikke er autoriserede.*
- *At vurdere, om en autoriseret psykolog har overholdt de Ethiske principper for Nordiske psykologer.*
- *At foretage bevisførelse, f.eks. at afhøre vidner.*
- *At give en second opinion, herunder at vurdere om en autoriseret psykolog er kommet frem til den "rigtige" vurdering eller konklusion, og om den autoriserede psykolog har anvendt de "rigtige" tests, interviews og observationsformer samt fortolket dem korrekt. ...*
- *At bestemme, hvilken betydning Psykolognævnets afgørelse skal have i en eventuel verserende eller afsluttet sag hos den myndighed, der har bedt den autoriserede psykolog om at foretage en undersøgelse eller lignende.*
- *Psykolognævnet kan heller ikke forlange, at en erklæring bliver fjernet fra myndighedens journal, eller at den autoriserede psykolog foretager ændringer i erklæringen.*
- *At vurdere en anden myndigheds afgørelse eller sagsbehandling i den sag, hvor en autoriseret psykolog har udført et stykke psykologfagligt arbejde, der ligger til grund for myndighedens afgørelse⁸⁹.*

11.3 Spørgsmål i forhold til KfE

Da Psykolognævnet ikke vurderer, om en autoriseret psykolog har overholdt NEP, bør en kollegial klage herom, der indgives til KfE, kunne behandles af KfE.

⁸⁹ Vejledning, punkt 3.3, s. 4-5.

I princippet bør sagerne kunne behandles samtidig, men hensynet til, at KfE kan lægge samme faktum til grund, kan tale for, at KfE afventer Psykolognævnets afgørelse.

I praksis vil det ikke altid være klart for KfE, om en klage ligeledes verserer ved nævnet. Og hvis nævnets afgørelse frifinder eller alene udtaler kritik, vil den ikke blive offentliggjort.

Da Psykolognævnet ikke vurderer arbejde, der er udført af psykologer, der ikke er autoriserede, bør klager over ikke-autoriserede psykologer for så vidt kunne behandles af KfE.

Hvis der klages over en ikke-autoriseret psykolog, der er omfattet af Sundhedsvæsenets Disciplinærnavns kompetence, kan der tale samme hensyn for at KfE afventer det offentlige nævns afgørelse, jf. afsnit 12 nedenfor.

Hvis Psykolognævnet afviser en sag, fordi nævnet ikke finder tilstrækkeligt grundlag for at indlede en tilsynssag, bør dette ikke i sig selv medføre, at KfE afviser klagen, da vurderingsgrundlag og retsfølge er forskellig. Tilsvarende gælder, hvis afvisningen skyldes, at sagens genstand eller forhold ligger mere end 5 år tilbage.

Hvis Psykolognævnet udtaler alvorlig kritik mm. af en autoriseret psykolog kan man rejse spørgsmålet, om denne afgørelse bør give anledning til reaktion fra DP. Da det er en medlemspligt at overholde psykologloven, er spørgsmålet, om en fældende afgørelse bør føre til overvejelse i bestyrelsen om indledning af sag om eksklusion. Hvis lovovertrædelsen tillige kan have karakter af en overtrædelse af NEP vil bestyrelsen kunne henlægge sagen til KfE.

Der kan tilsvarende rejses spørgsmål, om DP i tilfælde af en sanktion i en etiksag bør overveje, om der kan være grundlag for henvendelse til de offentlige nævn, ligesom evt. henvendelse til politiet ved formodning om strafbart forhold.

Det må antages, at KfE ikke kan rejse en sag af egen drift⁹⁰.

12. Konkret afgrænsning mellem komiteens kompetence og sundhedsjura generelt

12.1 Loven om klage- og erstatningsadgang indenfor sundhedsvæsenet

Loven etablerer offentlige patientklageordninger vedrørende dels sundhedsvæsenets sundhedsfaglige virksomhed (Styrelsen for Patientklager) dels autoriserede sundhedspersoners sundhedsfaglige virksomhed (Sundhedsvæsenets Disciplinærnavn – tidligere Sundhedsvæsenets Patientklagenavn).

Sundhedsvæsenets disciplinærnavn behandler klager fra patienter over "autoriserede sundhedspersoners" "sundhedsfaglige virksomhed" og visse andre forhold omfattet af sundhedsloven (klager over sundhedspersoners pligter som f.eks. journalføring,

⁹⁰ Jf. herved opgavebeskrivelsen i Vedtægternes § 1 og KfE's udkast til Vejledning, omtalt i afsnit 8.2.2.

tavshedspligt og videregivelse og indhentelse af helbredsoplysninger, information og indhentelse af samtykke), jf. lovens § 2, stk. 1. Nævnet behandler endvidere sager om sundhedsfaglig virksomhed indbragt af Styrelsen for Patientsikkerhed eller Lægemiddelstyrelsen, hvor styrelsen finder, at der kan være grundlag for kritik af eller sanktion over for sundhedspersoner, jf. lovens § 2 a.

Personkredsen "autoriserede sundhedspersoner" omfatter primært persongrupper med autorisation efter sundhedslovgivningen men er ved bekendtgørelse, jf. lovens § 2, stk. 2, udstrakt til også at omfatte autoriserede psykologer indenfor sundhedsvæsenet og ikke-autoriserede psykologer indenfor sundhedsvæsenet i perioden fra afsluttet eksamen til autorisation⁹¹.

"Sundhedsfaglig virksomhed" forstås som virksomhed som led i patientbehandling, herunder undersøgelse, diagnostik, behandling og pleje samt brug af medhjælp og udfærdigelse af instrukser for behandlingen. Endvidere omfattes faglig virksomhed i forbindelse med sundhedsfaglige forsøg.

Drejer klagen sig om den service, som patienten har fået under indlæggelse, bliver klagen henvist til og behandlet af regionen.

Sundhedsvæsenets disciplinærnævn afgiver udtalelse, om personens sundhedsfaglige virksomhed har været kritisabel⁹², eller om personen har handlet i strid med nærmere angivne bestemmelser i sundhedsloven⁹³. Nævnet kan herunder udtale kritik med indskærpelse⁹⁴ eller søge iværksat sanktioner⁹⁵ pga. berettiget mistanke om strafbart forhold, jf. lovens § 3, stk. 1⁹⁶. Nævnet kan i visse sager mægle forlig mellem parterne, jf. § 3, stk. 2.

Angår klagen virksomhed i forbindelse med en sundhedsydelse, som er helt eller delvis betalt af regionen, tilbydes patienten en dialog med regionen⁹⁷. Hvis klager tilkendegiver, at denne ikke ønsker dialog, fortsætter nævnet sagsbehandlingen uden dialog.

⁹¹ Jf. bekendtgørelse nr. 1448 af 15. december 2010 § 1, nr. 1 og 2, jf. lovens § 2, stk. 2.

⁹² Nævnet tager ikke stilling til, om patienten har modtaget den bedst mulige behandling, eller om behandlingen kunne have været bedre.

⁹³ Lovens kap. 4 – 7 og 9 samt afsnit IV.

⁹⁴ Nævnet giver kritik med indskærpelse, når sundhedspersonen har handlet væsentlig under normen for almindelig anerkendt faglig standard.

⁹⁵ Reaktionsmuligheden "søge iværksat sanktioner" kan omfatte tilfælde, hvor sagen efter nævnets opfattelse giver berettiget grundlag for mistanke om grovere eller gentagen skødesløshed, og hvor nævnet kan overveje anklagemyndigheden om at overveje at rejse tiltale. Hvis disciplinærnævnet vurderer, at en sundhedsperson har handlet meget væsentligt under normen for almindelig anerkendt faglig standard, kan nævnet sende sagen til politiet, da der er mistanke om, at sundhedspersonen har overtrådt autorisationslovens § 75.

⁹⁶ Nævnets forretningsorden § 13 nr. 6.

⁹⁷ Når en patient klager over en sundhedsfaglig behandling i en region, tilbyder vi patienten en dialog med repræsentanter for den pågældende region. Formålet med dialogen er at give klageren mulighed for sammen med sundhedsvæsenet, at få rettet misforståelser og få svar på spørgsmål om behandlingen. Erfaringen viser, at grunden til, at patienterne klager, oftest er et ønske om, at der bliver draget læring af et utilfredsstillende forløb. Tager klager imod tilbuddet, sender vi klagen til regionen, der herefter tager kontakt til patienten. Regionen giver os besked om udfaldet af dialogen. Det er regionen, der bestemmer, hvordan dialogen skal foregå. Dialogen skal være afholdt inden fire uger efter, at klagen er modtaget i regionen. Hvis klageren efter dialogmødet ikke ønsker yderligere behandling af sin klage, afslutter nævnet sagen. Hvis klager efter dialogen opretholder sin klage, sender regionen alle relevante oplysninger til nævnet. Nævnet fortsætter herefter med at behandle klagen. Omkring en tredjedel af klagerne ønsker dialog. Ca. 40 % af sagerne bliver afsluttet efter dialogen, jf. Arsberetning.

Klager tager herefter stilling til, om klagen skal behandles som en disciplinærsag eller en styrelsessag.

I disciplinærnævnsager klages over konkrete sundhedspersoner. I styrelsessager klages over et sygehus/klinik eller et patientforløb. Samme hændelse kan ikke samtidigt blive behandlet som en disciplinærsag og en styrelsessag. En styrelsessag, hvor f.eks. et sygehus får kritik for et patientforløb, kan efterfølgende indbringes som en disciplinærnævnsag. En disciplinærnævnsag, hvor en sundhedsperson får kritik, kan ikke efterfølgende indgives som en styrelsessag.

En klage skal være indgivet senest to år efter det tidspunkt, hvor klageren var eller burde have været bekendt med det forhold, der bliver klaget over. Den absolutte forældelsesfrist er fem år.

Nævnet er en offentlig myndighed omfattet af forvaltningsloven.

Nævnet er i sin virksomhed uafhængigt af instruktioner om den enkelte sags behandling og afgørelse, jf. § 13, stk. 1.

Sekretariatsbistand ydes af Styrelsen for Patientklager, jf. § 13, stk. 4.

Nævnet foretager en juridisk vurdering af sagen.

Formand og næstformænd skal være dommere, jf. lovens 14, stk. 2⁹⁸. Nævnets formand/en af de to næstformænd kan afgøre sager, hvor der ikke er tvivl om, at der ikke er grundlag for kritik af sundhedspersonen (formandsafgørelser).

Alle klagesager bliver som udgangspunkt vurderet af en sagkyndig konsulent⁹⁹, der tager stilling til, om sundhedspersonen har handlet i overensstemmelse med normen for almindelig anerkendt faglig standard eller ej. De sagkyndiges vurderinger er rådgivende. Den sagkyndige konsulent tager som udgangspunkt alene stilling til sundhedspersoner med samme speciale som konsulenten.¹⁰⁰

Nævnets møder er ikke offentlige. Nævnet træffer afgørelse ved stemmeflerhed¹⁰¹. Eventuelle dissenser fremgår af afgørelsen.

⁹⁸ Ved nævnets afgørelser deltager to lægmænd, som repræsenterer sundhedsvæsenets brugere og to sundhedsfagligt uddannede personer. De sundhedsfaglige repræsentanter er udpeget efter indstilling af de respektive sundhedsfaglige organisationer. De deltager ikke som eksperter, men som repræsentanter for en faggruppe.

⁹⁹ De sagkyndige konsulenter dækker alle autoriserede sundhedsfaglige faggrupper, ligesom de dækker alle medicinske specialer.

¹⁰⁰ I sager, hvor en sagkyndig konsulent vurderer, at en sundhedsperson har handlet under normen for almindelig anerkendt faglig standard, bliver sundhedspersonen partshørt over den sagkyndige konsultents udtalelse. Herefter skriver sekretariatet et udkast til nævnets afgørelse. Sekretariatet forelægger herefter et forslag til afgørelse og sagens akter for enten formanden eller nævnet.

¹⁰¹ I langt de fleste sager træffer nævnet afgørelse i enighed.

Når sagen er afsluttet, sendes en kopi af afgørelsen til klager, de involverede sundhedspersoner, arbejdsgiver, regionen/kommunen¹⁰². Tilsyn og Rådgivning i styrelsen bliver også orienteret om, at nævnet har truffet afgørelse i sagen. Nævnet udvælger afgørelser, som anses for vejledende og principielle med henblik på offentliggørelse i anonymiseret form på hjemmesiden.

Disciplinærnævnet offentliggør uden anonymisering afgørelser om kritik med indskærpelse, afgørelser hvor en sundhedsperson har modtaget kritik tre gange inden for de sidste fem år, og afgørelser hvor der er mistanke om overtrædelse af autorisationslovens § 75, jf. klage- og erstatningslovens § 17 og bekendtgørelse nr. 1109 af 11. september 2015.

Nævnets afgørelser kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. lovens § 13, stk. 2, men kan prøves ved domstolene som tager stilling til afgørelsen, herunder de sundhedsfaglige skøn.¹⁰³

Sundhedsvæsenets Disciplinærnævn skal orientere Psykolognævnet når Sundhedsvæsenets Disciplinærnævn har truffet afgørelse om kritik med indskærpelse eller iværksat sanktioner over for en autoriseret psykolog på baggrund af dennes virke inden for sundhedsvæsenet, jf. psykologlovens § 21 b.¹⁰⁴

Sundhedsvæsenets Disciplinærnævn vurderer, om sundhedspersonen har handlet i overensstemmelse med normen for almindelig anerkendt faglig standard¹⁰⁵. I årsberetningen for 2017 udtrykker formanden det således:

”Vores afgørelser i klagesagerne beskriver og fastlægger normen for almindelig anerkendt faglig standard. Og dermed beskriver vores afgørelser de forløb, der lever op til lovgivningens krav om omhu og samvittighedsfuldhed og dem, der ikke lever op til dette krav”, s. 3.

¹⁰² Nævnets afgørelser bruges på flere måder til at forbedre patientsikkerheden og kvaliteten i sundhedssektoren. Det forventes, at den sundhedsperson, der får kritik for sin faglige virksomhed, vil være særligt agtpågivende for at undgå kritik i fremtiden. Afgørelserne sendes også til sundhedspersonens arbejdsgiver, oftest regionen. På mange sygehuse er der faste rutiner for at følge op på nævnets afgørelser. Afgørelserne indgår i arbejdet for at sikre patientsikkerheden. Afgørelserne har blandt andet medført, at afdelinger/hospitalet har ændret instrukser eller rutiner. Tilsynshederne, Rådgivning og Tilsyn i styrelsen får også en kopi af alle afgørelser og bruger klagesagerne til at identificere risikopersoner, risikoorganisationer og risikoområder. Styrelsen bruger også afgørelserne i det generelle tilsyn med sundhedsvæsenet. Afgørelserne kan være med til at henlede opmærksomheden på forhold i sundhedsvæsenet, hvor der er grund til at udsende nationale vejledninger, jf. Årsberetning 2017, s.11

¹⁰³ jf. årsberetning s. 6.

¹⁰⁴ Om baggrunden for orienteringspligten anføres i lovforslagets bemærkninger til § 21 b .:

”Orienteringspligten er af betydning, idet tilsynsforpligtelsen og kompetencen til i sidste ende at træffe afgørelse om autorisationsfratagelse for alle autoriserede psykologer, også autoriserede psykologer der arbejder i sundhedsvæsenet, ligger hos Psykolognævnet. Hvis der ikke eksisterer en orienteringspligt, kan der derfor opstå den u hensigtsmæssige situation, at Sundhedsvæsenets Disciplinærnævn udtaler kritik med indskærpelse over for en autoriseret psykolog på baggrund af psykologens virke i sundhedsvæsenet, men at dette ikke medfører iværksættelse af tilsynsforanstaltninger eller eventuelt overvejelser om autorisationsfratagelse, fordi Psykolognævnet ikke er bekendt med sagen. Den autoriserede psykolog vil dermed kunne arbejde uhindret videre, hvorimod der over for sundhedsfagligt personale omfattet af Styrelsen for Patientsikkerheds kompetence, som havde modtaget lignende kritik, ville være iværksat tilsynsforanstaltninger og eventuelt autorisationsfratagelse af Styrelsen for Patientsikkerhed. ...

Personhenførbare oplysninger om andre end den implicerede psykolog skal være anonymiserede i den afgørelse, der fremsendes fra Sundhedsvæsenets Disciplinærnævn til Psykolognævnet.”

¹⁰⁵ Eksempelvis psykologlovens § 12.

13. Forskellen mellem domstol, tilsynsmyndighed og komiteens kompetenceområde

13.1 Psykolognævn og Sundhedsvæsenets disciplinærnævn

Psykolognævnet er tilsynsmyndighed for autoriserede psykologer. Nævnets kompetenceområde er beskrevet i afsnit 11 foran. Nævnet påser overholdelsen af psykologlovens pligter.

Sundhedsvæsenets Disciplinærnævn er et klageorgan vedrørende sundhedspersoner, herunder autoriserede og ikke-autoriserede psykologer, der virker som sundhedspersoner. Nævnets kompetenceområde er beskrevet i afsnit 12 foran. Nævnet påser overholdelsen af normen for almindelig anerkendt faglig standard, herunder pligter i psykologlov og sundhedslov.

Begge nævn kan pålægge disciplinære sanktioner.

Som tilsynsmyndighed afventer Psykolognævnet en afgørelse fra en klageinstans, inden nævnet afgør, om der er grundlag for at rejse en tilsynssag. Hvis Sundhedsvæsenets Disciplinærnævn udtaler kritik, kritik med indskærpelse eller iværksætter sanktioner vedrørende en autoriseret psykologs virksomhed inden for sundhedsvæsenet, orienteres Psykolognævnet, og nævnet kan rejse en tilsynssag, hvis der er grundlag for det.

Psykolognævnet kan uden at afvente Sundhedsvæsenets Disciplinærnævn behandle adfærdsmæssige forhold, som er knyttet til den autoriserede psykologs faglige optræden, men som ikke har direkte at gøre med selve behandlingen. NEP betragtes af de autoriserede psykologers tilsynsorgan, Psykolognævnet, som en adfærdsregulering, hvis overholdelse ikke påses af nævnet. Det er vores formodning, at Sundhedsvæsenets Disciplinærnævn har samme opfattelse. De to offentlige nævn vil således ikke bruge NEP som retsgrundlag i en konkret sag.

Deri ligger formentlig ikke en principiel stillingtagen til, at en bestemt adfærd aldrig vil kunne henføres under begge reguleringer. Lovgivningens pligter er til dels formuleret som en retsstandard "omhu og samvittighedsfuldhed". Det kan ikke på forhånd afvises, at en bestemt adfærd både vil kunne kritiseres som udtryk for manglende omhu og samvittighedsfuldhed og som uetisk adfærd efter NEP.

Hvorvidt det offentlige nævn uden at påse NEP i praksis, f.eks. i en ny situation, måtte skele til konkrete afgørelser truffet af KfE, kræver en nærmere gennemgang af praksis. Problemstillingen er beslægtet med domstolenes inddragelse af brancheregler i gældende ret.

13.2 KfE

Overholdelse af NEP er som tidligere nævnt en medlemspligt. Regelsættet må anses for en del af det aftalegrundlag, som et medlem accepterer ved indmeldelsen.

Tvist om pligtens overholdelse og følgen af et eventuelt brud, som kan indebære kollegial kritik og misbilligelse og i alvorlige tilfælde eksklusion, kan gøres til genstand for afgørelse i foreningens kompetente organer. KfE har eksklusiv kompetence til at forberede klagesagen og delt afgørelseskompetence med bestyrelsen.

Klager, der ikke angår faglig etik, behandles ikke af KfE, jf. Vedtægternes § 3, stk. 2. KfE kan rådgive om etiske aspekter/forhold i sager ved de offentlige nævn, jf. vedtægternes § 1 c og f.

Hvis skillelinjen mellem etik og lovgivning i den konkrete sag måtte være usikker, kan der efter omstændighederne tænkes at opstå spørgsmål, om KfE's rådgivning kan indgå og tillægges betydning i nævnssagen som fagkyndig udtalelse eller som "partsindlæg". Et medlem, der søger råd om NEP i forbindelse med en verserende nævnssag, vil være naturligt interesseret i, om der heri kan hentes argumenter, der kan bruges i nævnssagen.

Det er vores opfattelse, at fagetik (NEP) ikke altid lader sig adskille fra lovgivningens pligter, i praksis kan angå samme adfærd og at KfE's saglige begrænsning til fagetik således ikke nødvendigvis indebærer, at KfE er afskåret fra at bedømme en adfærd, som er pådømt af nævnet, blot nu ud fra NEP's målestok.

For at begrænse muligheden for, at et medlem på samme tid undersøges af to organer for samme adfærd, kan det overvejes at foretage en nærmere præcisering af det saglige anvendelsesområde for NEP set i forhold til lovgivningen, herunder for hvilke sagstyper NEP må anses for en relevant målestok. Endvidere kan det overvejes at indføre en ordning om berostillelse af en sag i KfE, hvis sagen måtte blive genstand for en klage til et offentligt nævn, politimæssig efterforskning eller sagsanlæg ved domstolene.

13.3 Domstolene

Domstolene kan prøve gyldigheden af afgørelser, som er truffet af henholdsvis Psykolognævnet og Sundhedsvæsenets Disciplinærnævn.

Domstolene afgør retssager anlagt af Psykolognævnet om fratagelse af autorisation på grund af manglende egnethed eller faglige mangler og på grund af manglende overholdelse af et udstedt påbud.

Domstolene kan endvidere pådømme straffesager mod psykologer for overtrædelse af straffeloven¹⁰⁶ eller en særlov, f.eks. psykologlovens § 22. Straffesagen vil i almindelighed være rejst af anklagemyndigheden, evt. efter anmeldelse fra et af de offentlige nævn men kan også være anlagt ved privat påtale, jf. f.eks. straffelovens § 152 f, stk. 1.

¹⁰⁶ Det fremgår eksempelvis af Psykolognævnets vejledende retningslinjer, at Psykolognævnet ikke kan vurdere, om der er sket brud på straffelovens regler om tavshedspligt i §§ 152 og 152 c-f, jf. psykologlovens § 21, da denne kompetence henhører under domstolene, jf. pkt. 4.2.3.

Domstolene kan derudover afgøre civile tvister i anledning af psykologers erhvervsudøvelse, herunder sager om misligholdelse af rådgivningsaftalen og erstatningsansvar for skader forvoldt tredjemand, f.eks. en klient.

En afgørelse truffet af Psykolognævnet og Sundhedsvæsenets Disciplinærnævn kan indgå i rettens vurdering af, om der er grundlag for et strafansvar henholdsvis misligholdelse og erstatningsansvar.

Hvis en part i en straffesag eller en civilretlig sag for domstolene inddrager en afgørelse truffet af KfE, er retten ikke afskåret fra at inddrage afgørelsen i sin bedømmelse¹⁰⁷.

DPs love og KfEs vedtægter bestemmer ikke, at de afgørelser, der træffes af foreningens kompetente organer, er endelige og ikke kan indbringes for domstolene.

Processen for afgørelse af tvister om overholdelse af NEP rummer træk af "judiciel behandling". Afgørelse om pålæg af sanktion, herunder eksklusion, vil dog i sidste ende kunne afgøres af generalforsamlingen ved afstemning og får derved karakter af "politisk" afgørelse.

Grænsen mellem anliggender, der falder ind under en forenings "selvstyre" og anliggender, der i kraft af deres retlige karakter falder ind under det område, hvor tvisten i sidste ende kan kræves afgjort af domstolene eller en lovlige foreningsvoldgiftsret anses for vanskelig at trække¹⁰⁸.

Domstolene afgør tvister af retlig karakter. Tvist om et medlems overholdelse af en væsentlig medlemspligt såsom at iagttage foreningens adfærdskodeks i sin erhvervsudøvelse må anses for en retstvist¹⁰⁹.

Det antages, at selv i foreningsforhold uden større betydning¹¹⁰ for medlemmerne påser domstolene, at vedtægten respekteres overfor disse¹¹¹. Prøvelsen kan udover afgørelsens indhold også omfatte, om proceduren har været forsvarlig.

Der melder sig spørgsmålet, om den tvistbehandling, som foregår ved KfE og som kan føre til en afgørelse, der (afhængigt af indholdet) træffes af KfE eller DP's bestyrelse henholdsvis generalforsamlingen, opfylder kravene til voldgift og omfattes af lov om voldgift, og af denne grund ikke vil kunne indbringes for domstolene

¹⁰⁷ Domstolenes anvendelse af brancheregler behandles af Bønsing, herunder forhold der har betydning for anvendelsen, s. 88ff.

¹⁰⁸ jf. Hasselbalch, Foreningsretten, 4. udgave 2011, s. 565.

¹⁰⁹ I samme retning Lohmann-Davidsen, der anfører: "Nævnet behandler klager over psykologer på grundlag af nordiske etiske principper for psykologer. Da sådanne klager i sidste instans kan føre til reaktioner fra foreningens side overfor medlemmet - som yderste konsekvens udelukkelse af foreningen - kan overtrædelse af de nordiske etiske principper sanktioneres. På den måde får principperne en vis retlig betydning", side 76.

¹¹⁰ En erhvervsaktiv psykolog - autoriseret eller uautoriseret - har en relevant og formentlig betydelig interesse i medlemskab af DP. Forbuddet mod at "tilsluttede medlemmer" skiltes med medlemskab eller anvender logo indikerer, at medlemskab har nogen betydning for professionsudøvelsen.

¹¹¹ jf. Hasselbalch, Foreningsretten, 4. udgave 2011, s. 565.

KfE betegnes ikke i Love eller Vedtægter som en "voldgiftsret". Tvisten må efter sit indhold, misligholdelse af et medlemsforhold, herunder det aftalebaserede regelsæt (De Ethiske Principper for Nordiske Psykologer), anses for "arbitrabel" og derfor at kunne afgøres ved voldgift.

Tvisten må, selv om den initieres af en klage fra en kollega eller en klient, anses for en tvist mellem forening og medlem, da den angår overholdelse af en medlemspligt.

Samlet er det vores vurdering, at afgørelser truffet af KfE og bestyrelsen ikke kan regnes for endelige voldgiftsafgørelser, da KfE og bestyrelsen ikke opfylder de krav, der i voldgiftsloven stilles til en voldgiftsrets uafhængighed og upartiskhed..